

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

**Co může nabídnout mateřská škola oproti rodině
z pohledu rodičů?**

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Olga Vaněčková

Vypracovala:

Mgr. Eva Míčková

České Budějovice, 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 25. března 2014

Eva Míčková

Poděkování

Děkuji vedoucí bakalářské práce paní PhDr. Olze Vaněčkové za metodické vedení a věcné poznámky k práci. Také děkuji svým dětem Anně, Aleně, Romanovi, Pavlovi a svému manželovi, protože se mnou měli velkou trpělivost v náročných chvílích mého studia.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá tématem očekávání rodičů od mateřské školy. Zároveň chce zjistit, co je v institucionální výchově jinak než ve výchově rodinné, respektive co rodiče dětem nedávají a mateřské školy ano. Teoretická část popisuje účastníky výchovně vzdělávacího procesu, tedy rodiče, dítě a mateřskou školu a také popisuje pohled rodiče na předškolní výchovu a jeho nároky a očekávání od tohoto stupně vzdělávání. Praktická část se zabývá výzkumným šetřením, které by mělo objasnit přesvědčení rodičů o důležitosti a potřebnosti mateřské školy pro vývoj jejich dítěte.

KLÍČOVÁ SLOVA: rodina, matka, otec, předškolní dítě, mateřská škola, výchova v rodině, výchova v mateřské škole

ABSTRACT

The theme of this bachelor's thesis is what parents expect of kindergarten. At the same time it intends to identify the differences between institutional and family education. In other words – what is it that parents cannot give their children and the kindergarten can? The theoretical part describes the participants in the educational process: the parents, the child and the kindergarten. It also describes the parents' view of pre-school education, their demands and expectations of this educational level. The practical part deals with a research whose aim is to clarify the parents' beliefs regarding the importance and necessity of kindergarten for their children's development.

KEY WORDS: family, mother, father, preschooler, kindergarten, family upbringing, pre-school education

OBSAH

ÚVOD	7
1 RODINA	9
1. 1 Znaky charakterizující současnou českou rodinu	10
1. 2 Základní funkce rodiny	11
1. 2. 1 Funkce rodiny vzhledem k dítěti (dle Heluse)	12
1. 3 Výchova dítěte v rodině	13
2 ZMĚNY V POJETÍ RODIČOVSTVÍ.....	16
2. 1 Rodičovství v proměnách času	16
2. 2 Mateřství	17
2. 2. 1 Změny v pojetí mateřství	18
2. 2. 2 Klíčový vztah: matka – dítě	19
2. 3 Otcovství	20
2. 3. 1 Role současných otců.....	21
3 DÍTĚ V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU	22
3. 1 Předškolní věk z pohledu psychologie.....	22
3. 2 Potřeby dítěte v předškolním věku.....	23
3. 3 Socializace dítěte v předškolním věku.....	23
3. 3. 1 Přípravenost dítěte ke vstupu do mateřské školy	24
4 PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVA	26
4. 1 Současná mateřská škola.....	26
4. 2 Mateřská škola a rodina	27
4. 2. 1 Očekávání rodičů od mateřské školy	28
4. 2 Výchova dítěte v mateřské škole.....	29
4. 3 Právní situace v České Republice	30
6 VÝCHODISKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	31
6. 1 Cíle šetření	31
6. 1. 1 Výzkumné otázky.....	32
6. 2 Koncept výzkumného šetření a jeho průběh	32
6. 3 Použité metody.....	33

6. 3. 1 Výzkumný soubor	33
6. 3. 2 Průběh šetření.....	34
7 ZPRACOVÁNÍ DAT.....	35
7. 1 Očekávání rodičů od mateřské školy	35
7. 2 Analýza jednotlivých rozhovorů.....	36
7. 2. 1 Alena	36
7. 2. 2 Monika	38
7. 2. 3 Helena	39
7. 2. 4 Kristýna.....	41
8 ANALÝZA	43
8. 1 Motivace k přihlášení dítěte do mateřské školy.....	43
8. 2 Očekávání rodičů od mateřské školy	43
8. 3 Rozdíly mezi výchovou v rodině a výchovou v mateřské škole, jak je vidí dotazovaní rodiče	44
8. 4 Shrnutí výpovědí matek	46
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	52
PŘÍLOHOVÁ ČÁST	56

ÚVOD

Co může nabídnout mateřská škola oproti rodině z pohledu rodičů? Důvodem pro výběr tohoto tématu je vlastní zkušenost, že ve školkách jsou často malé tříleté děti a jejich maminky jsou přitom doma na další rodičovské dovolené s mladším sourozencem. Tato skutečnost nás přivedla k úvahám o tom, proč rodiče spatřují v mateřské škole takovou důležitost. Jaké přednosti mají mateřské školy před pobytem doma? Co si rodiče slibují od předškolní výchovy?

Práce se bude zabývat očekáváním rodičů a jejich nároky a požadavky, které kladou na preprimární výchovu. Hledáme důvody, proč jsou rodiče přesvědčeni o důležitosti mateřské školy pro jejich dítě. Co rodiče chtějí od mateřské školy a co sami svým dětem dát nemohou? Co si myslí, že nabízejí mateřské školy jejich dětem víc než oni? Cílem práce není hodnocení těchto očekávání, ani posuzování správnosti rozhodnutí dát či nedat dítě do mateřské školy, skutečně se budeme pouze zajímat, jaká očekávání rodiče mají, ať již jsou nebo nejsou realistická a oprávněná.

Dnes je naprosto „normální“ přihlásit dítě od 3. roku do mateřské školy. Někde se dokonce stojí i fronty na přihlášky, jinde se zapisují děti do školky již rok dopředu. A to i přesto, že jsou mateřské školy přeplněné. Zatímco před několika lety se z opačného důvodu, tj. pro nedostatek dětí, předškolní zařízení rušily, dnes svádí rodiče boj o svou vysněnou mateřskou školu. Na jedno místo v mateřské škole je několik zájemců, tak se vymýšlejí různé taktiky, bodovací systémy a mnoho jiných způsobů, podle kterých si předškolní zařízení děti vybírají. Naneštěstí tento výběr platí i naopak, i rodiče si vybírají školky na základě různých doporučení, dostupnosti, svého zaměření, zkušeností jiných rodičů a vlastních očekávání. I rodiče volí různé taktiky, aby své dítě do školky „dostali“.

Co vede rodiče k tomu mít dítě ve školce? Jedním z nejčastějších argumentů rodičů je kolektiv a vrstevníci. Ale co dál? Samozřejmě jsou situace, kdy není třeba o nástupu do mateřské školy diskutovat a tím myslíme např. nástup do zaměstnání, předškolní, tj. pátý rok dítěte, sociální integrace, apod. Zaměříme se na užší skupinu rodičů, kteří jsou na navazující rodičovské dovolené a své starší dítě do školky chtějí dávat. Budeme se zabývat několika oblastmi, které jsou pro výchovně-vzdělávací proces důležité. Jde

o rodinu a rodičovství, o předškolní dítě a v neposlední řadě o mateřské školy – preprimární výchovu a současnou legislativu týkající se předškolní výchovy u nás.

V rámci kapitoly o rodině se zaměříme na současné proměny rodiny a rodičovství. Navážeme úvahami o tom, co rodiče od mateřské školy očekávají, jaké požadavky by měla mateřská škola mít a jaké předpoklady by měla splňovat. Soustředíme se na ženu a její postavení v současné době v rodině a domácnosti, fenomén mateřství, otcovství a rodičovství jako takový. Pokusíme se nastínit proměny rodiny a rodičovství a různé vlivy, které v současné době mají značný dopad na rozhodování mužů a žen. Dále se pokusíme nahlédnout předškolní dítě a zejména popsat vývojová specifika raného dětství. Práce se bude zabývat i současnou mateřskou školou v obecné rovině. V jedné bakalářské práci však nelze zpracovat všechny tyto body do hloubky, některých se dotkneme jen okrajově proto, abychom si představili, jaké všechny aspekty dnes hrají v preprimární péči svou roli a zejména v rozhodnutí rodičů zapsat a svěřit své dítě péči předškolních pedagožek.

Praktickou část práce bude tvořit průzkum, který by mohl objasnit kroky rodičů, díky nimž se rozhodli svěřit své dítě instituci v podobě mateřské školy. Využijeme kombinaci metod ke sběru dat, analýzu dokumentů a rozhovorů. Formou rozhovorů s rodiči budeme hledat odpovědi na otázky, co si rodiče představují, respektive co očekávají od mateřské školy, jaké vůči ní vznášejí požadavky a co předškolní výchova nabízí jiného oproti výchově rodinné. Cílem výzkumného šetření je zjistit nejen očekávání rodičů od této instituce, ale hlavně odhalit to, v čem přikládají v preprimární péči důležitost a jaké rozdíly spatřují mezi výchovou doma a výchovou v mateřské škole. V tomto šetření půjde o čistě subjektivní názory rodičů, ze kterých nelze vyvozovat obecně platné závěry.

Cílem bakalářské práce je otevřít prostor pro úvahy nad problematikou výchovy předškolního dítěte a očekáváním rodičů od mateřské školy. Mateřská škola je výchovnou institucí navazující na výchovu rodinnou. Od našeho šetření očekáváme, že objasní důvody rodičů, proč svěřují své tříleté děti do péče mateřské školy, když jsou doma.

TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Prvním tématem bakalářské práce je rodina, protože právě rodina je alfou i omegou dítěte, jeho prvním vychovatelem a základní jednotkou společnosti. Co vlastně pojem rodina obnáší, jaké má rodina plnit funkce, jaké je vnímání rodiny v současné době?

Na začátek uvedme některé z paradoxů, které vystihují současný stav přístupu k dítěti: *„Dospělí chtějí a milují děti, ale stále méně a méně jich produkují. Dospělí věří, že pro děti a rodiče je dobré být spolu, ale stále více a více žijí své každodenní životy odděleně od sebe. Dospělí oceňují spontaneitu dětí, ale dětské životy jsou stále více a více organizovány.“* (Qvotrup in Nosál 2004, s. 8) Nízká porodnost, čas dospělých trávený v zaměstnáních, ale i řada aktivit, které rodiče dětem naplánují, takto dnešní dobu vystihují právě zmíněné paradoxy, které se rodiny týkají. Ale co vlastně rodina je?

Matějček poukazuje na fakt, že rodinu bude odlišně definovat právník, sociolog, demograf, apod. (Matějček, 1992, s. 28) Proto uvedeme jednoduchou a výstižnou definici od psychologa Milana Nakonečného: *„Rodina je primární malá skupina, která je sociologicky charakterizována jako společenská instituce tvořící důležitý ‚stavební kámen‘ lidské společnosti.“* (Nakonečný, 2009, s. 425)

Rodina jako instituce je poměrně historická záležitost. Počátky lidské párové rodiny se datují do doby již zhruba půl milionu let před naším letopočtem. (Novák, 2013, s. 17) Nicméně i tato jednotka prochází neustálým vývojem a dochází k jejím proměnám v závislosti na událostech, které ovlivňují celou společnost. I navzdory proměnám však zůstává svébytným druhem lidské pospolitosti. *„Především je významným, byť pro mnohé už vratkým stabilizátorem intimní mezilidské vzájemnosti – útočištěm domova. Jejím zvláště závažným úkolem je ale realizovat svou funkčnost vůči dítěti.“* (Helus, 2007, s. 149)

1.1 Znaky charakterizující současnou českou rodinu

Rodina se mění a vyvíjí, reaguje na změny společenských či ekonomických podmínek. V současnosti se hovoří o krizi rodiny. Dle Nakonečného je krize současného rodinného života spojována s krizí manželství, která spočívá v nejistotě společenských rolí, přetížení matky, úpadku komunikace mezi rodiči a dětmi. (Nakonečný, 2009, s. 425)

Řada odborníků se zajímá o současný vývoj v české rodině. Šulová se zabývala vývojem rodiny a popsala některé znaky charakterizující současnou rodinu. Mezi doložitelné znaky, které vycházejí ze sociologických či demografických výzkumů lze zahrnout tyto:

- **Mění se očekávání trvalosti vztahu** – objevuje se řada alternativ společenského soužití (např. manželství na zkoušku; partnerství, kdy oba mají svou domácnost; matka s dítětem, o jehož existenci biologického otce neinformuje; dlouholetý trvalý vztah s dětmi, atd.) .
- **Nízká stabilita rodiny** – Z *Národní zprávy o rodině* vyplývá, že Česká republika se řadí úrovní rozvodovosti mezi státy s nejvyšším podílem rozvedených manželství.
- **Odklad uzavření prvního manželství do vyššího věku.**
- **Odsouvání rodičovství na pozdější období.**
- **Předmanželská zkušenost v oblasti sexu.**
- **Zralost partnerů.**
- **Intimní vztah a trvalé partnerství bez vazby.**
- **Činnosti dříve zajišťované rodinou zajišťuje společnost.** (Šulová in Gillernová, 2011, s. 106–108)

A právě u posledního znaku se pozastavíme. Je již zcela běžné, že s dosažením třetího roku nastupuje dítě do mateřské školy, mnohdy ještě před školkou navštěvuje jesle. Tuto skutečnost podporuje i fakt, že na rodiny jsou kladeny stále větší nároky v podobě hypoték, prestižních zaměstnání, nároky ze strany zaměstnavatelů, ekonomická stránka rodin, ale i tlak společnosti a postavení žen ve společnosti jako takové.

Kromě výše uvedených znaků dochází v současných proměnách rodinného života k novým jevům, jakými jsou: bilingvní manželství; rodiny, které několikrát změní

lokální kulturu; rodiny, ve kterých kromě společných dětí žijí děti partnera; homosexuální páry pečující o děti. (Sedláčková, Syslová, 2012, s. 70)

Pět znaků, které charakterizují současnou rodinu uvádí opět z jiného pohledu Helus. O jaké typy rodiny jde: **nukleární (jádrovou)** rodinu, která pozůstává z několika málo lidí tvořících její jádro; **manželská rodina** – tvoří ji manželé pečující o děti. **Dvougenerační rodina** – zde jde o otce a matku a generace dětí. **Intimně vztahová rodina** fungující jako soukromý prostor a pátým pojmem je **privátní individualizace**, což v podstatě znamená vymanění se z pout tradice. (Helus, 2007, s. 138–139)

1. 2 Základní funkce rodiny

Rodina jako malá sociální skupina má v naší společnosti zajišťovat mnoho činností. Zabezpečuje své členy hmotně, zajišťuje obživu, vštěpuje morální hodnoty, vychovává a vede, ochraňuje, atd.

Kraus (2008, s. 81–83) jmenuje tyto funkce rodiny:

- **Biologicko – reprodukční funkci**, která má význam jak pro společnost jako celek, tak také pro jedince, kteří rodinu tvoří. Pro svůj zdárný rozvoj potřebuje společnost stabilní reprodukční základnu. Proto je také v jejím zájmu, aby se rodil takový počet dětí, který tyto perspektivy naplní. *“Demografický vývoj společnosti má též celou řadu sociálně – pedagogických souvislostí. Počet dětí, které využívají vzdělávací a výchovná zařízení, a jejich charakteristiky vytvářejí specifické požadavky na oblast institucionální výchovy a péče o volný čas dětí a mládeže.”* (Kraus, Poláčková, 2001, s. 79)
- **Sociálně – ekonomickou funkci**, jež chápe rodinu jako významný prvek v rozvoji ekonomického systému společnosti. Členové se zapojují do výrobní i nevýrobní sféry a současně se rodina sama stává významným spotřebitelem, na němž je značně závislý trh.
- **Ochrannou funkci**, spočívající v zajišťování životních potřeb nejen dětí, ale všech členů rodiny. Po roce 1990 je rodina na této funkci více zainteresována a očekává se od ní větší spoluúčast na jejím plnění.

- **Sociálně – výchovnou funkci**, chápající rodinu jako první sociální skupinu, která učí dítě přizpůsobovat se životu, osvojovat si základní návyky a způsoby chování běžné ve společnosti.
- **Rekreační, relaxační a "zábavnou" funkci**, která spočívá v tom, že rodina by také měla pamatovat na rekreaci, relaxaci a zábavu. Aktivity tohoto typu se týkají všech členů rodiny, ale pro děti mají význam největší.
- **Emocionální funkci**, jež je pro rodinu zásadní a nezastupitelná. Žádná jiná instituce nedokáže vytvořit podobné a tak potřebné citové zázemí, pocit lásky, bezpečí a jistoty, a tak podstata a smysl rodiny nemohou být nikdy proměněny.

1. 2. 1 Funkce rodiny vzhledem k dítěti (dle Heluse)

Výše uvedené funkce rodiny jsou základem pro další funkce, které se vztahují čistě k dítěti. Profesor Helus definoval 10 nejdůležitějších funkcí rodiny, které jsou podstatné a mají zásadní význam pro zdravý vývoj dítěte a pro jeho úspěšnou socializaci. *„Některé z nich se vážou převážně jenom na určitý věk, kvalitou své realizace však ovlivňují další vývoj jedince. Jiné mají sice trvalou platnost, mění však s přechodem jedince k vyšším vývojovým stádiím svou konkrétní podobu. Všechny dohromady ale vytváří podobu rodiny.“* (Helus, 2007, s. 149)

Jsou to tyto funkce:

- Rodina uspokojuje základní, primární potřeby dítěte. Jde o uspokojování biopsychických potřeb (jídlo, pití, pohyb), potřeby bezpečí, pravidelného životního rytmu, lásky, přiměřeného množství a intenzity podnětů.
- Rodina uspokojuje velice závažnou potřebu organické přináležitosti dítěte: potřebu domova, mít svého člověka a identifikovat se s ním.
- Rodina skýtá dítěti prostor pro jeho aktivní projev, seberealizaci, součinnost s druhými.
- Rodina uvádí dítě do vztahu k věcem.
- Rodina výrazně určuje prvopočáteční prožitek sebe sama jako chlapce/dívky.
- Rodina skýtá dítěti bezprostředně působící vzory a příklady.

- Rodina v dítěti zakládá, upevňuje a dále rozvíjí vědomí povinnosti, zodpovědnosti, ohleduplnosti a úcty.
- Rodina dítěti otevírá mezigenerační vztahy a dává tím možnost hlouběji proniknout do chápání lidí různého věku, založení a postavení.
- Prostřednictvím rodičů a prarodičů, příbuzných, sourozenců v dítěti navozuje představu o širším okolí, o společnosti a světě.
- Rodina je dětem a dospělým prostředím, kde se mohou svěřit, očekávat vyslechnutí, radu a pomoc – je útočištěm v situacích bezradnosti.

„Funkční rodina, tzn. rodina plnící vůči dětem své poslání, vstřícně odpovídající na jejich potřeby a vývojové tendence, je optimálním primárním socializačním prostředím. Je tou nejlepší zárukou, že dítě bude realizovat své rozvojové možnosti/potenciality, bude vytvářet základ své osobnosti a nalezne pozitivní vztah ke škole a vzdělávání.“ (Helus, 2007, s. 179)

1.3 Výchova dítěte v rodině

„Rodina je základním životním prostředím dítěte. Nejen že dítě obklopuje, ale také se do něho promítá. Dítě je výrazným produktem rodiny“ (Helus, 2007, s.135)

Ještě více specifikuje výchovnou funkci rodiny Šulová: *„Fungující rodina bývá první sociální skupinou, ve které se dítě učí osvojovat různé činnosti, které pak přijímá za své. Rodina již od prvních měsíců života předává dítěti sociální hodnoty, normy a pravidla, způsoby komunikace, způsoby uvažování a řešení situací.“ (Šulová in Gillernová, 2011, s. 110)* Šulová zdůrazňuje podstatu rodinné výchovy a poukazuje na fakt, že již od prvního dne života dítěte je rodina základním činitelem výchovy.

Za jeden z hlavních principů rodinné výchovy považuje Matějček soužití, kde *„dítě uspokojuje psychické potřeby rodičů a rodiče potřeby dítěte.“ (Matějček, 1992, s. 28)* Rodiče označuje za rodinné vychovatele, kteří nemusí být biologickými rodiči dítěte. Rodinnou výchovu nutně charakterizuje i určité citové napětí. *„Dítě přináší do rodiny spoustu nových podnětů. Umožňuje rodičům získat zkušenosti jinak nezískatelné. Dává jim pocit jistoty v citovém přilnutí dítěte k nim. Dává jim vědomí vlastní společenské hodnoty a užitečnosti.“ (Matějček, 1992, s. 28)*

Je tedy třeba zdůraznit, že je velice důležité, jak je dítě do rodiny přijato, tzn. příprava rodičů na dítě, jeho vrůstání do rodiny, jak je s dítětem počítáno již v prenatálním věku a také příprava staršího dítěte na sourozence. Je třeba umožnit dítěti co nejkvalitnější podmínky pro vstup do rodiny, protože, jak zdůrazňuje Kořátková, dítě již vnímá a poznává svět a učí se v něm orientovat. (Kořátková, 2008, s. 13)

Otázkou zůstává, zda se dnes rodina na nového člena takto zodpovědně připravuje, když vezmeme v úvahu současnou uspěchanou dobu. Hlavní body rodinné výchovy, které ve stručnosti shrnula Jeřábková jsou tyto:

- rodina vštěpuje dítěti společenské životní zvyklosti a způsoby chování,
- utváří základy k porozumění mezi dítětem a dospělým,
- zprostředkovává dítěti základy norem a hodnot, těmto právům a povinnostem má plně odpovídat výchovně vzdělávací poslání mateřské školy. (Jeřábková, 1993, s. 55)

„Ve shodě s Úmluvou o právech dítěte (podepsanou Českou republikou v roce 1989) se však rodina stala zásadním a hlavním ‚vychovatelem‘ dítěte a mateřská škola je ‚pouhým‘ doplňkem výchovy v rodině. A má s plným respektem k jedinečnosti každého dítěte podporovat rozvoj jeho potencialit v úzké spolupráci s rodinou.“ (Sedláčková, 2012, s. 70) Úmluva o právech dítěte nás upozorňuje na jasný fakt a z toho plynoucí požadavek na rodinu a to jest – být hlavním vychovatelem dítěte. Mateřská škola jako výchovně-vzdělávací instituce má rodičovskou výchovu doplňovat a rozvíjet.

Výchova v rodině je pojem velmi široký, neboť každá rodina je svým přístupem velmi specifickou jednotkou. *„Co rodina, to svérázné socializační prostředí s rozdílnými postoji vůči svému okolí, kladoucí taktéž své socializační nároky.“* píše doslova Helus. (2007, s. 87)

Popsali jsme obecné charakteristiky výchovy v rodině. Existují však obecná pojmenování výchovných stylů, které se běžně v rodinách uplatňují. Jde zejména o styly: autoritářský (velmi direktivní, prosazování poslušnosti dítěte); povolující (maximální volnost dítěte, minimální omezování) a autoritativní (jasné stanovení zásad a principů a jejich dodržování, vyznačuje se komunikací s dítětem a rodiče jsou také vzory v dodržování stanovených pravidel).

Jelikož je rodina základní a první socializační skupinou dítěte je třeba pro ni vytvořit optimální prostředí. Ne vždy se to ale plně daří. Rodiny se rozpadají, jsou nefunkční, nebo jsou příliš extrémně zaměřené na prosazování svých cílů. Zde může právě některé výchovné nedostatky dítěti kompenzovat do jisté míry i prostředí a přístup mateřské školy.

2 ZMĚNY V POJETÍ RODIČOVSTVÍ

Rodina coby základní sociální jednotka je vytvářena na základě vztahu mezi mužem a ženou. Ve chvíli, kdy do rodiny vstupuje dítě, stávají se z muže a ženy rodiče. Přechod k rodičovství je nejvýznamnějším přechodem v životním cyklu. Rodina je pro dítě místo jistoty a bezpečí.

A. Rossiová poukazuje na čtyři jedinečné vlastnosti přechodu k rodičovství: přechod, k němuž dochází pod silným kulturním tlakem; ale i mimovolně (dítě může být počato neplánovaně); přechod k mateřství je přechod nevratný; a zlomový. (Rossiová in Možný, 2006, 148–151)

Přestože je rodičovství většinou založené na biologických základech, ještě významnější je jeho sociokulturní složka. Je důležité zdůraznit, že vztah mezi rodičem a dítětem má celoživotní charakter. Což je pro rodiče velmi zavazující.

Přesná náplň rodičovství je stanovena kulturně. Primární úlohou je socializace dítěte, dále pak materiální zajištění. Bez institutu rodičovství by jen těžko společnost dokázala vychovat svoje členy. (Nešporová, 2012) Také rodičovství, respektive mateřství a otcovství, prochází určitým vývojem, který pro lepší porozumění situace v rodinách popíšeme níže.

2.1 Rodičovství v proměnách času

Rodičovství je vnímáno a prožíváno v různých kulturách odlišně a během času se proměňuje. V minulosti byl ideální obraz podmiňován manželským svazkem rodičů. Manželství bylo určitou zárukou, že rodiče budou žít spolu a vychovávat dítě. Potomek měl být doma pracovní silou, dědicem rodového majetku, garantem péče o rodiče, povinností – mít dítě bylo motivováno i nábožensky. (Helus, 2007, s. 143)

V současné době není jednoduché rozhodnout se stát se rodičem. Rodičovství přináší mnoho omezení: zásah do kariéry, do způsobu života, do osobní ekonomiky, starosti (ať už výchovné, tak i z budoucnosti dítěte; a úvahy o zodpovědnosti přivést dítě do toho světa). Toto vše je třeba mít na mysli jako činitele k odkladu rodičovství.

Ovšem výhrady jsou jen protipólem dobrodiní, která děti do života člověka vnáší: narození dítěte dává hlubší smysl, bývá šancí sblížení rodičů, je pro mnohé rodiče výzvou vydat ze sebe to nejlepší. (Helus, 2007, s.142–143)

Na konci 19. století byly role matky a otce výlučné a vzájemně do značné míry oddělené, což souviselo s odlišným vnímáním mužských a ženských rolí. V tomto pojetí otec především zajišťoval dítě (i matku) materiálně a byl hlavní autoritou, zatímco matka pečovala o dítě. Zhruba od poloviny 20. století dochází v důsledku společenských změn k obměně tradičního konceptu mateřství a otcovství. Mezi tyto změny patří emancipace, vyšší zaměstnanost žen, nižší sňatečnost a vysoká rozvodovost. Stále častější bylo, že matka a otec žili odděleně, což vedlo k tomu, že se posílil význam pečujícího rodiče – většinou matky, na úkor rodiče nepřítomného – většinou otce. (Nešporová, 2012)

Žena i muž jakožto matka a otec by měli plnit ve své rodině určitou úlohu. Matka bývá zdrojem primární ochrany, otec zase přináší prvek větší aktivity. Jak již konstatoval profesor Matějček: „*Matka vede k člověku a otec k lidem.*“ (Matějček in Novák, 2013, s. 48)

2. 2 Mateřství

Mateřství je možno vnímat jako naplnění ženství, respektive „*sociální statut ženy je historicky těsně svázán s mateřstvím*“ (Možný, 2006, s. 149), ačkoli dnes je toto tvrzení velice odvážné. Mnoho žen si totiž zakládá právě na tom, že jsou samostatné, emancipované a nepotřebují dítě, ani muže – říkají si „singles“ (pozn. souhrnné označení pro ženy i muže žijící samostatně).

Ve společnosti však existuje určitý obecně akceptovaný model mateřství a péče o dítě. „*V české společnosti je stále vysoce ceněn obraz ideální, sebeobětující se matky.*“ (Janoušková in Nosál, 2004, s. 13) Toto tvrzení potvrzuje i výzkum *Rodiče 2005*, který ukázal, že stále více matek zůstává s dětmi v domácnosti po dobu přesahující 3 roky. (Křížková, 2008, s. 55)

Ovšem je nutno říct, že návrat na trh práce pro matku nebývá snadný. Je to způsobeno právě omezením, které je spojeno s mateřstvím. Nemoci dětí, vhodná či přizpůsobená

pracovní doba a hlídání jsou nejčastější oblasti, které musí každá matka zohlednit. Přitom „evropská unie definuje dosažení rovnováhy mezi zaměstnáním a rodinou jako jednu z klíčových priorit své sociální politiky.“ (Křížková, 2008, s. 13) Pomocníkem v oblasti zaopatření dítěte po určitou část dne jsou jesle a mateřské školy. Dnes je také stále více hlídacích zařízení a celodenních školiček.

2. 2. 1 Změny v pojetí mateřství

Bohužel v naší společnosti se role ženy – matky stále nedoceňuje. Nároky na ženy jsou obrovské a česká společnost si váží více profesní kariéry, než mateřství. To může být jeden z důvodů, proč se rodí málo dětí. Nicméně i mateřství prošlo v dějinách určitým vývojem a role matky se proměňovala. Badinter historii mateřské lásky člení do tří časových etap. Do osmnáctého století se mluví o absenci mateřské lásky, následuje etapa nové mateřské lásky, která se začátkem devatenáctého století proměňuje v lásku nucenou a tato poslední etapa, ač zpochybňována zejména feministickým hnutím, trvá stále. (Badinter in Nosál, 2004, s. 27)

V osmnáctém století dochází k radikálnímu obratu v mateřství. Začíná silný sociální tlak na matky, aby byly skutečnými, odevzdanými a odpovědnými matkami. Badinter hovoří o třech zdrojích tohoto převratu: první je ekonomický argument (zdůrazňuje důležitost produkce nových občanů a péče o ně); druhý argument je myšlenka všeobjímající rovnosti (ženy se mohou skrze nezastupitelnou úlohu rodiček zrovnoprávnit s muži); a třetí zdroj je mateřství jako návrat k přírodě (plná péče pro dítě alespoň v raném věku). (Badinter in Nosál, 2004, s. 28) Právě tato třetí časová etapa nucené lásky spočívá v postavení matky, která „je definovaná jako jediná možná vychovatelka zdravého dítěte. Péče poskytovaná matkou začíná být dogmaticky spojována se zdravým psychickým vývojem dítěte.“ (Badinter in Nosál, 2004, s. 29)

Od první poloviny 20. století byly ženy vnímány primárně jako matky. Což však narušila druhá světová válka a následně nástup komunistického režimu, kdy vznikla poptávka po pracovní síle, čímž se péče o děti stala do značné míry věcí veřejnou a byla zajišťována státem – institucemi, aby mohly matky pracovat. (Nešporová, 2012)

V sedmdesátých letech minulého století kladlo feministické hnutí velký důraz na ekonomickou nezávislost žen spjatou se zaměstnáním a vlastním příjmem, ale také

zdůraznilo, že práce v domácnosti je práce sociálně stejně významná a individuálně stejně náročná jako práce mužů v zaměstnání. (Možný, 2006, s. 175–176)

Charakteristickým trendem v mateřství od roku 1994 je pokles porodnosti. Dalším trendem je odkládání mateřství do vyššího věku. Tento posun může způsobovat touha po vyšším vzdělání, antikoncepce, budování kariéry.

2. 2. 2 Klíčový vztah: matka – dítě

Podle některých autorů je právě zkušenost z období před narozením významná pro vznik citového pouta. V tomto období má dítě zkušenost s nejužším spojením s matkou. Lenka Šulová se ve své studii zaměřila přímo na téma matka a dítě – klíčový vztah raného dětství. Zmiňuje důležitost psychické pohody matky pro dítě již v prenatálním stádiu a s ohledem na významné psychology jako byl S. Freud, nebo E. H. Erikson poukazuje na psychosociální vývoj dítěte po porodu. Z psychoanalytických principů vychází řada dalších autorů jako např. John Bowlby, který popisuje „jistou“ vazbu. Jistá vazba „je taková, ve které je rodič dítěti k dispozici (je přítomen) reaguje na něho adekvátně a pomáhá mu v situacích, kdy je třeba překonávat těžkosti.“ (Šulová, 2003, s. 37)

Vztah matky a dítěte Erikson popisuje jako základní – bazální důvěru: „Matky vytvářejí ve svých dětech pocit důvěry takovým způsobem opatrování, jež ve své kvalitě spojuje citlivou péči o individuální potřeby dítěte s pevným pocitem osobní důvěryhodnosti uvnitř spolehlivého rámce životního stylu jejich kultury. To v dítěti vytváří základ pocitu identity, který se později spojí s pocitem ‚správného‘ člověka, jenž je sám sebou a vyrůstá v takovou osobnost, jakou se stane.“ (Erikson, 1993, s. 227) Takto vytvořená vazba je pak dobrým vstupem dítěte do života a cestou k osamostatňování, čili jak zaujalo spolupracovníci Bowlbyho M. S. Ainsworthovou existuje „komplementarita vztahu mezi ‚jistou‘ vazbou a autonomií dítěte“ (Šulová, 2003, s. 37).

Kromě jisté vazby jsou však ještě vazba „nejistá“ – úzkostná vzdorující a vazba „nejistá“ – úzkostná vyhýbavá.

„Mnohé práce prokázaly trvalost typu vazby matka–dítě až do 6 let věku dítěte.“ (Šulová, 2003, s. 38). Tedy důležitost matky pro dítě je mnohými studii prokázána

až do období nástupu na první stupeň základního vzdělávání. Nicméně v další části své studie se zmiňuje autorka o tom, že matky s jistou vazbou respektovaly autonomii dítěte a poskytovaly mu pomoc, až když o ni požádalo. Naopak děti s nejistou vazbou měly těžší vstup do mateřské školy.

2.3 Otcovství

Otcova cesta naplňující jeho poslání má složitý vývoj. Počátky rodiny se datují zhruba půl milionu let před naším letopočtem a již tehdy měl pra-otec pro potomky význam. Otcovství se proměňovalo, ale neztrácelo význam. (Novák, 2013, s. 17)

„Otcovská role se předává z jedné generace na druhou.“ Toto píše Zoja, který se ve své práci zabývá tématem otcovství a jeho vývojem v dějinách. Dále uvádí: *„že počátkem civilizace je rozhodnutí mužů, že budou žít ženy a děti.“* (Zoja, 2003, s. 195) Takové rozhodnutí se mělo stát tradicí, ale nepěstovaná tradice zaniká. Je tomu tak právě proto, že otcovství není, oproti mateřství, řízeno instinktivně, ale je závislé na společenských pravidlech.

Po většinu času byl otec vnímán jako hlava rodiny, patriarcha rodu, ten, kdo má autoritu a rozhoduje. Ovšem první světová válka zasadila otcovské autoritě těžkou ránu – muži byli na frontě a tak ženy musely převzít mnoho jejich otcovských povinností. (Novák, 2013, s. 20–21) Také druhá světová válka ovlivnila společnost a psychiku člověka. Popisuje se, jaké rány na mužích zanechal např. holocaust. Tato traumata měla ovlivnit další chování mužů. (Novák, 2013, s. 29)

Znovuzrození kapitalismu přineslo ohromné demografické změny. Spolu s těmito změnami nastává soumrak patriarchálních otců, ale zároveň je tu zrození „nového otce“. (Novák, 2013, s. 31) Nový otec se stává mateřštějším, chce být něžný a výlučně pozitivní. (Zoja, 2003, s. 217) Oproti původní patriarchální roli muže a výlučně otcovské úloze uvádět dítě do společnosti dochází v pojetí současných otců k obratu. *„Dnešní otec odkládá šat, jež mu oblékla společnost, metafyzika a historie. Společnost se rozhodla sundat Hektorovi brnění, aby neděsil svého syna. Dítě už nebude mít strach. Ale bude mít ještě otce?“* (Zoja, 2003, s. 218) Nový otec je tedy protikladem tradičně pojímané otcovské role a identity a spočívá zejména ve větší míře zapojování do péče a

výchovy svých dětí. Přičemž Zoja vyjadřuje obavu ze ztráty identity otcovství a pozbytí dosavadního postavení mužů a jeho role ve výchově.

2. 3. 1 Role současných otců

Otec je v rodině nepostradatelný. Každé dítě dříve nebo později potřebuje mužský vzor. Novák popisuje nové role otců a dělí je na tyto: **manažerský otec**, ten který je zaměřený na profesi a vydělávání peněz pro rodinu. S nemocným dítětem by doma nezůstal s odůvodněním, že musí vydělávat. Další typ je **podporující a pomáhající otec**, který sice preferuje svoji práci před rodinou, ta je však v případě nezbytnosti korigována aktuálními problémy rodiny. V neposlední řadě je zde **otec nový**, ten se zapojuje do péče o dítě, pomáhá v domácnosti, dopřeje ženě občasný odpočinek a je i emocionálně přítomen. (Novák, 2013, s. 33) Tito otcové jsou pak ti, kteří se také aktivně zajímají v kooperaci se svou ženou o výběr mateřské školy a další péči svých dětí.

3 DÍTĚ V PŘEDŠKOLNÍM VĚKU

Dítě by mělo být přirozeným vyvrcholením manželské lásky, naplněním vztahu otce a matky. V předchozích kapitolách jsme se věnovali rodině a rodičům, nyní se zaměříme na dítě. Jelikož jde o preprimární péči budeme se věnovat dítěti a psychosociálnímu vývoji v předškolním věku. Popíšeme specifika toho období a hlavní charakteristiky. Zaměříme se také na potřeby dítěte, jeho psychický vývoj a zvláštnosti. V předškolní výchově by mělo jít zejména o dítě a jeho správný vývoj.

3.1 Předškolní věk z pohledu psychologie

Termínem předškolní věk je v psychologii označováno období mezi 3–6 (7) rokem života dítěte. Poněkud delší období předškolního věku vymezuje S. Košťátková: „*komplexněji vymezené předškolní období v sobě zahrnuje celý věkový rozsah od narození dítěte do jeho šesti let.*“ (Košťátková, 2008, s. 12) Víme z psychologie, že období od narození do 3 let je charakteristické rychlým fyzickým růstem a dalšími specifickými znaky jako je například rozvoj různých kompetencí, dovedností, osvojování si nových poznatků, apod.

Matějček ve shodě s dalšími psychology poukazuje na skutečnost, že dítě do tří let získává tolik, kolik nezíská za celou dobu až do dospělosti. Uvádí také třetí rok jako takový zlom pro dítě, kdy by již mělo mít osvojeny základní požadavky lidské společnosti, tj. vědomí vlastního já, samoobslužnost, dodržování tělesné čistoty. (Matějček, 2005, s. 130) Po třetím roce pak dochází podle Matějčka k jakémusi „*vývojovému skoku – do nové kvality vztahů. Nyní si naše dítě dovede hrát nikoli jen vedle druhých dětí, ale s nimi.*“ (Matějček, 1998, s. 25)

Dle Vágnerové je předškolní věk charakteristický především upevňováním pozice dítěte ve světě. K poznávání světa dítěti pomáhá v tomto věku představivost a intuice, ale nadále u dítěte přetrvává egocentrismus. (Vágnerová, 2007, s. 78–79) Autorka dále označuje předškolní věk jako období iniciativy, kdy má dítě potřebu něco zvládnout, vytvořit a potvrdit si tak svoje kvality. Toto období je třeba chápat jako fázi přípravy na život ve společnosti.

Dítě v předškolním věku přijímá nároky své společnosti, má rádo pohádky, pracuje jeho fantazie a také v tomto věku nejlépe přijímá všechny zvláštnosti a nápadnosti druhých dětí. (Matějček, 2005, s. 140)

3. 2 Potřeby dítěte v předškolním věku

K tomu, aby děti prožívaly šťastné dětství, potřebují, aby byly uspokojovány jejich potřeby. Potřeby se dělí na biologické, psychické, sociální a vývojové. Nejznámější třídění lidských potřeb nalezneme v podobě pyramidy u psychologa A. Maslowa.

Na základě pozorování dětí vyrůstajících v kojeneckých ústavech a v dětských domovech definuje Matějček 5 základních psychických potřeb:

- **„Potřeba přiměřené stimulace čili podnětů z vnějšího světa.**
- **Potřeba smysluplného světa, což je potřeba určitého řádu ve věcech a vztazích.**
- **Potřeba životní jistoty.**
- **Potřeba pozitivní identity neboli vlastního já.**
- **Potřeba otevřené budoucnosti.“** (Matějček, 2005, s. 30)

Jde o potřeby, které by měly být naplňovány jak v rodině, tak také v institucionální péči. Na tyto potřeby je pamatováno i Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání a to v podobě pěti vzdělávacích oblastí. (RVP PV, 2006)

3. 3 Socializace dítěte v předškolním věku

První socializace dítěte probíhá v rodině. Socializací v rodině rozumíme především proces působení rodiny na své členy v celém souhrnu jevů a procesů: ekonomických, sociálních, kulturních, mravních, estetických, zdravotních a jiných. Ústřední úlohou socializačního procesu v rodině zůstává příprava dětí na vstup do praktického života. Dítě v socializačním procesu nezůstává pasivním článkem, uplatňuje také svou vůli, své zájmy, přání, orientace. Rodinná socializace je v rozhodující míře nejen prostorem pro

socializaci dítěte, ale v převážné míře také dalších členů rodiny, je také modelem pro osvojování sociálních rolí muže a ženy, otce a matky, čímž se promítá do budoucí reprodukční rodiny dětí. (Kraus, 2001, s. 80–82).

Nástup do mateřské školy je v životě dítěte významným mezníkem. Rodiče obvykle poprvé odevzdávají dítě mimo rodinu, na starost vychovatelům, dítě se setkává s novými dětmi, které mají jiné hodnoty. Tvoří si nové vazby, nové role a pozice. (Jungwirthová 2009, s. 135) Psycholog M. Nakonečný (2009, s. 425) spojuje pohodovou atmosféru v rodině s předpokladem žádoucího sociálního chování všech jejích členů. Většinou se shodneme na tom, že proces začleňování dítěte do kolektivu – v našem případě v mateřské škole – je náročný jak pro dítě, tak pro učitelku a v neposlední řadě také pro jeho rodiče. Velmi často se stává, že maminky rozloučení snášejí hůře než jejich děti.

„Člověk se rodí s jistými předpoklady pro svůj růst a vývoj. Pokud vyrůstá v přiměřeně podnětném a láskyplném prostředí, dochází k pozitivní socializaci. Socializace je celoživotní proces, při kterém jsou postupně přebírány normy chování, zvyky, postoje, hodnoty a vzory životních rolí. Je to aktivní proces pěstování sociálních vědomostí, dovedností a návyků ze strany rodiny, školy, společnosti, ve skupině vrstevníků a přátel, prostřednictvím masmédií atd. Nejde o pasivní přizpůsobování jedince vnějšímu prostředí, ale o vzájemné působení.“ (Sedláčková a kol., 2012, s. 72) V mateřské škole dochází k sekundární socializaci a to zejména prostřednictvím sociálního učení. Dítě si osvojuje kompetentní způsoby chování a jednání přiměřené určitým sociálním situacím. (Sedláčková a kol., 2012, s. 73) Učitelé mají být dítěti v tomto učení oporou a doprovázet je.

3. 3. 1 Přípravenost dítěte ke vstupu do mateřské školy

Zatímco jesle jako první instituce kolektivní výchovy by si děti sami nevymyslely, jak popisuje Matějček, školka už je „zařízením pro děti a děti by si je v nějaké podobě sami vytvořily.“ (Matějček, 2005, s. 135) Jaké by mělo být dítě, které je na mateřskou školu připraveno, tomu bude věnován následující text. Pro každý stupeň vzdělávání jsou předepsány určité vývojové předpoklady, které by mělo dítě splňovat. Pro mateřskou školu neexistuje žádné oficiální předepsaný postup, který by nám pomohl získat přehled

o tom, zda má dítě potřebnou zralost. Víme ale, že přechod do mateřské školy je pro dítě velikým životním mezníkem, který obnáší dalekosáhlé změny. Jak popisuje Jeřábková, k těmto změnám patří zapojení do větší dětské skupiny, změněný denní rytmus a odloučení od matky. (Jeřábková, B., 1993, s. 162–163) Matějček je o něco konkrétnější a popisuje u dítěte podstatné rysy jeho „zralosti pro mateřskou školu“. Mezi dovednosti, které bývají uváděny jako zralost nebo připravenost dítěte na mateřskou školu patří tyto: hygienickou čistotu, částečně sebeobslužnost – pití, jídlo, oblékání, chuť hrát si s dětmi, držet tužku, umí pomáhat, apod. (Matějček, 2005, s. 135)

Různá očekávání jsou nejen na straně učitelů a rodičů, ale i na straně dítěte. Jeřábková rozlišuje negativní a pozitivní očekávání – v jednom případě se dítě těší a je ovlivněno tím, jakou představu mu rodiče o mateřské škole předávají, jak o škole mluví a jak ji idealizují. negativní očekávání je naproti tomu doprovázeno strachem. Těmto dětem je většinou vyhrožováno: „*Počkej však oni ti ve školce ukáží*“, apod. Reakce těchto dětí se pak projevují různým způsobem, od agresivity až po strach. (Jeřábková, 1993, s. 163)

4 PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVA

Předškolní děti si po staletí hrály doma, bez výrazné péče ze strany rodičů. Odchod rodičů za prací mimo domov vyžadoval nutnost postarat se o malé děti v době, kdy rodiče pracují. Proto vyvstala potřeba založit veřejnou výchovnou instituci, spolu s tím bylo třeba položit si otázku jaké výchovné a vzdělávací cíle by měla tato instituce naplňovat. (Kolláriková, Pupala, 2010, s. 131)

Mateřská škola měla zajistit péči o děti v době, kdy jsou rodiče v práci. Dnes zajišťuje mateřská škola péči i dětem, jejichž maminky jsou na rodičovské dovolené. *„Rozvoj dítěte probíhá především v rodině a aby byla výchova a vzdělávání dětí v instituci co nejeftivnější, je nutné si pravidelně vyměňovat s rodiči informace.“* (Sedláčková a kol., 2012, s. 69)

4.1 Současná mateřská škola

Společensko-politické změny po roce 1990 pomohly nastartovat nový vývoj ohledně přístupu k dětem od kolektivně zaměřených cílů k dítěti a jeho individuálním potřebám a současně na kultivaci vzájemných vztahů v dětské skupině. S humanizací vzdělávání se do popředí dostává tzv. individualizace vzdělávání. (Sedláčková a kol., 2012, s. 69) Kořátková zdůrazňuje, že učitelé ve školkách změnily nejen postoj k individuálním, citovým, socializačním a vzdělávacím potřebám dítěte, ale *„otevřely svou práci rodinám.“* (Kořátková, 2008, s. 83)

Veliký převrat v předškolním vzdělávání je přínosem pro všechny zúčastněné strany tohoto procesu, neboť dítě již není manipulováno k socialistickému vlastenectví, jako tomu bylo před rokem 1989 (viz. Frýdová, 1997). Změny měly pozitivní ohlas také u učitelek mateřských škol. Ne všechny školky jsou však stejně daleko, ale učitelky mají ve velké míře zájem se vzdělávat a to nejen v kurzech, ale i ve studiu komplexněji pojatém. (Sedláčková a kol., 2012, s. 71) Vzdělávání učitelů v preprimární výchově je důležité, protože se mění i sama společnost, názory a nároky na výchovu, rodina, atd. a tak je třeba stále hledat nové informace, přístupy a rozšiřovat svůj obzor.

Mateřská škola má význam jak pro současnou rodinu, tak pro děti samé. *„Je místem komunikace a kooperace, kde se děti vzájemně stýkají a rozvíjejí. nezbytné je, aby brala*

ohled na chování dětí nabyté v rodině a vůči rodičům se chovala otevřeně a tolerantně.“ (Jeřábková, 1993, s. 55) „*Vyhovět požadavkům rodičů a současně naplňovat poslání předškolního vzdělávání je jeden z nejnáročnějších úkolů mateřské školy.*“ (Sedláčková a kol., 2012, s. 148) Jedním z nejdůležitějších požadavků nejen v mateřské škole je správná komunikace. Ladislava Lažová dává nejen přesné návody, jak efektivně komunikovat, ale poukazuje na to, jak jednat s rodiči a na co se nesmí zapomínat. (Lažová, 2013) Právě komunikace mezi mateřskou školou a rodinou je velmi důležitá pro obě zmíněné strany.

4. 2 Mateřská škola a rodina

Mezi třetím a šestým rokem obvykle dítě poprvé opouští bezpečí rodiny a postupně se zařazuje do širších sociálních vztahů, rozšiřují se sociální vazby s jinými lidmi a dětmi. Někteří rodiče mohou už kolem druhého roku dítěte pozorovat zájem dítěte o společnost, prostředí kolem sebe, o jiné děti. Nastává tak období, kdy je dobré chodit s dětmi cíleně do společnosti, např. do různých mateřských center. Centra jsou ideální pro postupné zvykání dítěte na jiné děti, na určitá pravidla a rytmus mimo domov. Hlavní výhodou lze spatřovat v tom, že dítě má stále u sebe někoho blízkého. Tato osoba tak může na základě vlastního pozorování usuzovat, zda je dítě mezi jinými dětmi spokojené, jak se chová v kolektivu – na základě toho se pak může snáze rozhodovat o vstupu do mateřské školy.

Koňátková ve své knize uvádí jakési desatero, které by dítěti mělo usnadnit nástup do mateřské školy. Většinu těchto bodů rodiče přirozeně dodržují. Můžeme jmenovat např.: chození mezi děti; nechat občas dítě hlídat; učit sebeobsluže; ale i udělat si čas na čtení pohádky; vyvarovat se výhružek (*počkej, ve školce tě naučí*), apod. (Koňátková 2008, s. 76) Nesmíme však zapomínat, že i přes dodržování výše zmíněných bodů je možné, že adaptace dítěte na mateřskou školu nemusí proběhnout bez obtíží. „*Každodenní pobyt v mateřské škole je svou mnohostrannou kvalitou podstatně něco jiného, než když se dítě jednou nebo dvakrát týdně setká s dětmi ze širší rodiny nebo v koutcích pro děti v nákupních centrech.*“ (Koňátková 2008, s. 83) V této době je velmi důležité vedení rodičů. Ti musí dítě připravit na vstup do mateřské školy. Mateřská škola umožňuje rodinám s malými dětmi skloubit rodinný a pracovní život, nejedná se však o hlavní a zákonem předpokládanou funkci předškolního vzdělávání.

4. 2. 1 Očekávání rodičů od mateřské školy

„*Současné podobě vztahů mateřské školy a rodiny předcházela dlouhodobý vývoj ovlivněný celkovým postavením rodiny a školy v socialistické společnosti.*“ (Sedláčková a kol., 2012, s. 69) Dnešní doba nahrává velkým očekáváním. Všude čteme o individualizaci a respektujícím přístupu k dítěti. Většina školek se snaží nabízet dětem mnoho možností osobního rozvoje a snaží se být místem, kde se budou děti cítit bezpečně a jistě. To je rozhodně správné a *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání* toto také doporučuje.

Internetový portál rodina shrnul očekávání rodičů takto:

Co od školky očekáváte právem:

- *Individuální přístup k vašemu dítěti, zájem o ně a pochopení pro jeho zvláštnosti.*
- *Respekt učitelky k vašim zásadám a výchovným postojům. Nemá právo např. zpochybňovat víru rodiny nebo nutit dítě ke snědení masa.*
- *Rozumný denní režim, včetně hygieny, zdravého jídelníčku a dostatečného pohybu venku.*
- *Socializaci dítěte působením kolektivu. Prostřednictvím kontaktů s vrstevníky se učí spolupráci, řešení konfliktů, a to v prostředí chráněném a usměrňovaném zkušeným dospělým.*
- *Přiměřený rozvoj paměti a řeči, pracovních návyků a výtvarných dovedností (upravuje je Rámcový vzdělávací program).*

Co MŠ splnit nemůže (ani kdyby se učitelky rozkrájely):

- *Neudělá z nevychovaného dítěte vychované. Pokud se dítě např. pravidelně setkává s vulgárními slovy (třeba od staršího sourozence, od příbuzných nebo sousedů), může se naučit nepoužívat je ve školce, doma ale zase vpluje do stejných kolejí.*
- *Na rozvíjení hudebního či sportovního talentu nemá školka kapacitu ani odbornost.*

- *Neudělá z předškoláka prvňáka, který vzorně zasedne do lavice, popadne tužku a všechno hned zvládne.*

Ani ta nejzkušenější učitelka není psycholog, navíc má na starosti až 28 dětí a je na ně většinu dne sama. Závažnější rodinné problémy (rozvod, úmrtí, zneužívání) může zohlednit, ale nemůže s dítětem individuálně pracovat. (<http://www.rodina.cz/clanek8443.htm>)

4. 2 Výchova dítěte v mateřské škole

Mateřská škola, jak už z názvu vyplývá, je institucí velmi blízkou rodině, protože „*přispívá k započaté výchově a vzdělání dítěte*“. (Jeřábková, 1993, s. 55) To však neznamená, že mateřská škola plně nahrazuje rodinu, naopak mateřská škola „*má své vlastní samostatné výchovně vzdělávací poslání, které je možné nejlépe uskutečnit právě ve spolupráci s rodinou.*“ (Jeřábková, 1993, s. 55) Matějček klade důraz na předškolní výchovu právě proto, že dítěti nabízí zejména vrstevnickou skupinu. Zdůvodňuje to tím, že dnešní jedináčkové nebo dvě děti na rodinu jsou více než kdy jindy ohroženy společenskou izolací a mateřská škola je jedinou institucí, která tomu může předejít. (Matějček, 2005, 141)

Podle *Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání* (dále RVP PV) jde v mateřské škole o to, aby byla akceptována přirozená vývojová specifika předškolních dětí a aby byl umožněn rozvoj každého dítěte v rozsahu jeho individuálních potřeb. (RVP PV, 2004, s. 6) Další pozitivní předškolní výchovy jsou spatřovány např. v rozvoji dítěte, které může být z ne zcela funkční rodiny, silnou stránkou jsou znalosti a zkušenosti, jak děti vést různým návykům, pravidlům, apod. (Matějček, 2005, 142)

4.3 Právní situace v České Republice

Česká republika má rozdvojený systém v pojetí péče a vzdělávání dětí v raném věku od 0 do 6 let: od 3 let do 6 let spadá pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, zatímco do 3 let není zcela jasně zodpovědnost stanovena. V České republice není zavedena povinnost předškolní docházky. Zákon pouze vymezuje povinnost pro organizace přijímat přednostně děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Pokud nelze dítě v posledním roce před zahájením povinné školní docházky přijmout z kapacitních důvodů, zajistí obec, v níž má dítě místo trvalého pobytu, zařazení dítěte do jiné mateřské školy.

„Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.“ Při přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání je však třeba respektovat i další zákonné požadavky, zejména. Z ust. § 33 školského zákona vyplývá, že cílem předškolního vzdělávání je výchova a vzdělávání, nikoli "pouze" péče o děti v době, kdy se o ně nemohou postarat rodiče či jiné osoby. (zákon č. 561/2004 Sb. § 33)

Ředitelka mateřské školy má ze zákona povinnost přijmout dítě v posledním roce před zahájením povinné školní docházky přednostně (dítě s místem trvalého pobytu v obci, která MŠ zřizuje). Pokud to z kapacitních důvodů není možné, je obec, ve které má dítě místo trvalého pobytu, povinna zajistit mu místo v jiné mateřské škole. Prozatím v České Republice neexistuje právní nárok na umístění tří a čtyřletého dítěte do mateřské školy, což pro rodiče znamená hledat školku, kam mu dítě vezmou. Povinnost přijetí do mateřské školy je u nás definována v posledním roce před nástupem do školy a to jen pro instituci. Zákon nenařizuje rodičům, že dítě do mateřské školy před započítáním povinné školní docházky musí.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝCHODISKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V teoretické části je popsán pohled na dítě a jeho psychosociální vývoj, na vývoj rodin a rodičovství, na současný stav. Zaměřili jsme se také na popis rodinné výchovy. Další témata se týkala mateřské školy jako instituce, do které rodiče svěřují své děti a to i přesto, že by dítě mohlo být nadále v „mateřské náruči“(?). Otazník v závorce uvádíme, protože jde pouze externí pohled na situaci, která se jeví naprosto jednoznačně: matka na rodičovské dovolené – proč je tedy dítě v mateřské škole.

V praktické části se budeme zabývat otázkou motivace, respektive očekáváními rodičů, která se pojí s nástupem dítěte do mateřské školy. Pokusíme se vybrat konkrétní myšlenky, přesvědčení a úvahy rodičů, které jsou při jejich rozhodování zásadní a vědí, že tuto oblast výchovy svého dítěte chtějí rozvíjet s pomocí mateřské školy. Zvolili jsme kvalitativní výzkum proto, že chceme nahlédnout otázku života lidí, jejich chování a vzájemných vztahů. *„Kvalitativní metody se užívají k odhalení a porozumění tomu, co je podstatou jevů, o nichž toho ještě moc nevíme. Mohou být také použity k získání nových a neotřelých názorů na jevy, o nichž už něco víme. V neposlední řadě mohou kvalitativní metody pomoci získat o jevu detailní informace, které se kvantitativními metodami obtížně podchycují.“* (Strauss, Corbinová, 1999, s. 11)

6.1 Cíle šetření

Cílem naší práce bylo zjistit jaké rozdíly rodiče vidí mezi rodinnou výchovou a výchovou v mateřské škole. Co si myslí, že mateřská škola může nabídnout jejich dítěti navíc. Jakou péči svým dětem nabídnout nemohou, ale mateřská škola tuto péči nabízí. Naše šetření je zaměřeno především na hledání rozdílů mezi výchovou dítěte v rodině a mateřské škole. Snažíme se tyto rozdíly nalézt v názorech rodičů. V první části našeho šetření se zaměřujeme na oblast očekávání rodičů, čili jejich požadavky, které vznášejí k mateřské škole a chceme v nich najít reálný základ pro další část šetření, kterým je forma volného rozhovoru.

Cílem druhé části výzkumného šetření bylo zjistit, jaké rozdíly vidí rodiče mezi výchovou v rodině a v mateřské škole a zda je předškolní výchova pro jejich děti nezbytná. Výzkumný problém byl s ohledem na cíle formulován deskriptivně.

6. 1. 1 Výzkumné otázky

První část našeho výzkumného šetření provázelo hledání odpovědi na jedinou otázku: **Jaké je očekávání rodičů od mateřské školy?** Tuto fázi našeho šetření jsme mohli uskutečnit díky vstřícnosti a ochotě jedné nestátní mateřské školy, která nám k tomuto účelu poskytla svou interní dokumentaci. Využili jsme metodu analýzy dokumentů. Analýza dokumentů byla zaměřena na jeden cíl a tím bylo zjistit, jaká mají rodiče očekávání od předškolní výchovy čili od mateřské školy. Na základě analýzy byly zjištěny základní požadavky, které rodiče na mateřskou školu kladou. Z toho se pak odvíjela skladba otázek pro rozhovor. Ne všechny rozhovory však byly stejné.

Druhá část našeho výzkumného šetření se zabývá hledáním rozdílů mezi výchovou v rodině a výchovou v předškolním zařízení. Hledali jsme odpověď na další výzkumnou otázku: **Jakou péči doma rodiče dětem poskytnout nemohou, ale mateřská škola ano?** Tomu předcházela otázka: **Jaká byla motivace rodičů přihlásit dítě do mateřské školy?** V šetření jde zejména o subjektivní pohled jednotlivých rodičů na předškolní péči. Chtěli jsme postihnout rozdíly mezi rodinnou výchovou a výchovou v mateřské škole tak, jak je vnímají a vidí rodiče dětí.

6. 2 Koncept výzkumného šetření a jeho průběh

Zabýváme se otázkou péče o dítě a otázkou výchovy dítěte nejen v rodině, ale také výchovou v mateřské škole. Proto je naše šetření zaměřeno na rodiče dětí, které dochází do mateřské školy. Jedna část šetření je zaměřena na oblast očekávání – nároků rodičů na předškolní výchovu a druhá část šetření se zabývá hledáním rozdílů mezi výchovou v rodině a výchovou v předškolním zařízení. Tyto rozdíly bychom chtěli získat pomocí rozhovorů s rodiči (respektive matkami) dětí, které dávají své dítě od třetího roku do mateřské školy a jsou na rodičovské dovolené. V rozhorech jsme se zaměřili právě na aspekt péče, kterou dítěti poskytuje instituce a rodiče si myslí, že tato péče není

v jejich možnostech. Zjišťovaly jsme, co rodiče vedlo k umístění dítěte do mateřské školy a jaké mu to přineslo starosti a radosti. Výzkumný problém je formulován deskriptivně. Jde zejména o subjektivní pohled jednotlivých rodičů na předškolní péči a nelze z toho tedy vyvozovat obecné závěry.

6.3 Použité metody

Využili jsme kombinaci dvou metod sběru dat: **analýzu dokumentů a rozhovor**. Výhodou metody analýzy dokumentů je okolnost, že k získání materiálů není zapotřebí provádět měření a testy. Při výběru dokumentů hraje roli subjektivita, ale nikoli při sběru dat. Typickým znakem interpretačního procesu je intenzivní, osobní zpracování dokumentu, který se hodnotí a interpretuje v jeho úplnosti a jedinečnosti. (Hendl, 1999, s. 64–65)

Na základě posbíraných dat byl vytvořen přehled určitých požadavků, které rodiče na mateřské školy kladou. Od toho se odvíjely otázky pro další část našeho šetření, které bylo formou **rozhovoru**. Pro rozhovory byly vybráni rodiče respektive matky, které měly dítě od tří let v mateřské škole a byli dále na rodičovské dovolené s mladším sourozencem. Rozhovor *„můžeme definovat jako nestandardizované dotazování jednoho účastníka výzkumu zpravidla jedním badatelem pomocí několika otevřených otázek.“* (Švaříček, Šedřová, 2007, s. 159)

„V kvalitativním rozhovoru se poměrně rychle přechází k vlastnímu předmětu. Otázky v kvalitativním interview by měly být skutečně otevřené.“ (Hendl, 1999, s. 107) Pro naše šetření jsme využili rozhovor pomocí návodu, který předpokládá určitý *„seznam otázek nebo témat, které je nutné v rámci interview probrat.“* (Hendl, 1999, s. 111)

6.3.1 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvořily matky dětí, které splňovaly tato kritéria:

- musí mít nejméně dvě děti s maximálním věkovým odstupem 3 roky
- svěřily své čerstvě tříleté dítě do péče mateřské školy
- jsou (popř. v této době byly) na mateřské nebo rodičovské dovolené.

Výzkumný vzorek byl záměrně vybírán dle těchto kritérií, protože předmětem našeho zájmu bylo mimo jiné zjistit okolnosti, které rodiče vedly k tomu, aby své dítě dávali do mateřské školy, přestože to není (jak se může na první pohled zdát) nutné. Dotazované ženy byly ve věkovém rozmezí 35 – 38 let. Ženy měly 2 a 3 děti, dvě z matek byly pregnantní a čekaly třetí dítě. Všechny ženy žijí v úplných rodinách s otcem svých dětí a mají vysokoškolské vzdělání. Tyto údaje uvádím jen pro zajímavost, nehrály zásadní roli v našem šetření. Ženy byly vytipovány po dobu mé praxe v této mateřské škole. Pozorováním žen jsem vybrala několik matek, které doprovázely své tříleté dítě s mladším sourozencem do mateřské školy a ty pak byly osloveny. Z těchto žen byly vybrány čtyři matky, které souhlasily s rozhovorem.

6. 3. 2 Průběh šetření

Data potřebná k analýze, byla nasbívána díky interní dokumentaci, která byla pro tento účel poskytnuta jednou českobudějovickou nestátní mateřskou školou. Jelikož jde o dokumentaci citlivou, jsme nuceni zachovat diskretnost a proto jsme se zavázali k tomu, že nebudeme uvádět konkrétní identifikační údaje. Na základě analýzy posbíraných dat jsme sestavili tabulku, kde jsme prezentovali očekávání rodičů, které se pojí k předškolní péči (viz. tabulka č.1). V mateřské škole byly vytipováni rodiče, kteří mají umístěné dítě v této instituci a jsou nebo byli v době umístění tříletého dítěte na mateřské nebo rodičovské dovolené.

Na základě dat získaných z analýzy dokumentů bylo mimo jiné zjištěno, že takových rodičů je v místní mateřské škole téměř jedna čtvrtina. Rodiče jsme oslovili a z nich jsme pak vybrali čtyři rodiny (respektive matky), které byli ochotné postoupit rozhovor. Rozhovory byly prováděny jednotlivě. Záznam byl prováděn formou zápisu nebo nahrávkou na mobilní telefon s následným přepisem. Po té jsme s ženami zůstali ve spojení i přes e-mail pro případné doplnění. Dva rozhovory proběhly v klidném rodinném prostředí v soukromí a dva v mateřském centru. Dotazování bylo polostrukturované, pořadí otázek nebylo striktně dodržováno. Délka rozhovorů byla různá, odvíjela se podle situace a klidu, který poskytly děti. Většinou délka rozhovoru nepřesáhla dvě hodiny.

7 ZPRACOVÁNÍ DAT

7.1 Očekávání rodičů od mateřské školy

K první části našeho šetření jsme měli k analýze vzorek materiálu od 30 rodičů. V dokumentech jsme hledali odpovědi rodičů na jednu konkrétní otázku: *co očekáváte od mateřské školy?*. Vzorek nám poskytla jedna českobudějovická nestátní mateřská škola, která si ovšem nepřeje být jmenována, protože jde o citlivou interní dokumentaci. Toto respektujeme a můžeme tedy pouze uvést, že šlo o vzorek 30 dokumentů od různých dotazovaných. Odpovědi, tak jak byly analyzovány, jsou kvantifikovány a shrnuty přehledně do tabulky.

Tabulka č. 1, která vyjadřuje očekávání rodičů, jak vyplynula z poskytnuté dokumentace:

Očekávání rodičů	Četnost odpovědí
Socializaci dítěte	19
Respekt k individuálním potřebám	13
Vedení k hodnotám	12
Křesťanskou výchovu	12
Získání všeobecných informací	6
Doplnění rodinné výchovy, rodinná atmosféra	6
Slušné vychování	4
Erudovaný přístup učitele	2
Kroužky	1

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka vyjadřuje očekávání rodičů, která se pojí k jejich představám rodičů o nástupu dítěte do mateřské školy. Uvedené výsledky jsme analyzovali z dokumentace poskytnuté nestátní mateřskou školou. Modře jsou označeny požadavky, které jsou v rámci výchovy v mateřských školách naprosto v pořádku a v souladu s Rámcovým vzdělávacím programe pro předškolní vzdělávání a tato očekávání by měly mateřské

školy naplňovat. Oranžově byly označeny sporné požadavky. Abychom to vysvětlili, pokud jde o slušné vychování, základ dostává dítě v rodině. Jestliže nebyl dán dobrý základ, pak je pravděpodobné, že v mateřské škole bude dítě pravidla respektovat, ale doma se opět bude chovat dle pravidel nastavených v rodině. Fialově jsou označeny požadavky, které se týkají konkrétních specializovaných mateřských škol nebo je mají mateřské školy ve své filosofii výchovy, protože například ne všechny mateřské školy uznávají potřebu kroužků pro předškolní děti.

7. 2 Analýza jednotlivých rozhovorů

7. 2. 1 Alena

Alena je matka dvou dětí. Momentálně čeká třetí miminko. Rodina je úplná a rozhovor jsme dělali ze vzpomínek a zkušeností z nástupu jejího prvního syna do mateřské školy. Alena byla velmi sdílná. Rozhovor pobíhal v domácím prostředí. Některé informace jsme upřesňovali přes e-mail. Výzkumná aktivita trvala necelé dvě hodiny. Rozhovor byl nahráván na záznamník v mobilním telefonu a poté doslovně přepsán a zařazen do přílohové části jako příloha č.1. Její prvorozený syn nastupoval do mateřské školy ve třech letech a třech měsících.

Motivy k přihlášení dítěte do mateřské školy:

Důvody nástupu do mateřské školy uvádí Alena tyto: *„Především nedostudovaná vysoká. Tu první VŠ jsem dostudovala, než se Jeník narodil, ale na té druhé jsem tou dobou byla ve třetíku. Pak jsem ji dodělávala dálkově s Jeníkem a do toho jsem otěhotněla. Jeník šel ve 3,3 do školky, abych měla alespoň dva dny v týdnu nějaký čas psát diplomku, když mladší Ondřej tou dobou docela dost ještě spal (bylo mu něco přes půl roku). Druhý velký „motiv“ byl tlak okolí na to, že tříleté dítě přece potřebuje jít do školky, je to pro něho to nejlepší a doma by jen strádal. Především co se týče kognitivního rozvoje, vzdělání, vztahů s vrstevníky. Nejvíce jsem cítila tlak od mojí tchyně. Ale možná ona ani tolik netlačila, možná to bylo spíš proto, že pracovala celý život ve školce a já jsem jí chápala v tomhle směru jako autoritu.“*

Alena jako jediná z matek neuvedla mezi hlavními důvody socializaci dítěte, ale své osobní potřeby. Což dále potvrzuje: *„Dost si myslím, že to bylo taky kvůli mně. A tak je to i dneska. Já bych se s klukama doma zbláznila, potřebuju taky chvíli klidu od nich. Dělat něco jiného, než jen domácnost a děti.“*

Očekávání od mateřské školy:

Mezi požadavky, které měli splnit očekávání Aleny byla křesťanská výchova a duchovní rozvoj dítěte, což jsou podle maminky oblasti výchovy, kde má mateřská škola navrch oproti její výchově: *„No vzhledem k tomu, že sama nemám vyjasněný postoj vůči víře, tak v oblasti křesťanské výchovy rozhodně. To je moje slabá stránka a tady bych si přála, aby trochu školka odvedla práci za mě.“*

Rozdíly mezi výchovou doma a v mateřské škole:

Alena nechává na mateřské škole křesťanskou výchovu: *„Sama jsem v křesťanském prostředí nevyrostla a možná si nevěřím, že to umím doma předat. Anebo jen obyčejně nevím, jak na to. Tak jsem byla moc spokojená, když jsem jim mohla vybrat školku, kde vlastně všechno tohle za mě dělaly paní učitelky.“*

Dále vyzdvihuje matka výtvarné aktivity: *„A pak jsou to nápady na tvoření. Každý člověk, každá paní učitelka má jiné. Já s dětmi doma taky něco tvořím, ale samozřejmě nejsem žádný výtvarník, mám jen své omezené zdroje. A proto mi přijde skvělé, když někdo jiný s mými dětmi něco vytváří.“*

Pozitiva mateřské školy:

Alena po zkušenostech vidí pozitiva v umístění dítěte do mateřské školy, ale shrnuje to takto: *„Myslím, že pro děti je vážně fajn jít po obědě zase domu a třeba nechodit celých pět dní v týdnu do školky, ale třeba jen tři, maximálně čtyři dny. Prostě jen okusit režim, pravidelnost, pravidla jiného prostředí, jinou autoritu než rodičovskou, jiné aktivity, hry a interakce s vrstevníky, ale pak zas rychle domu do teploty.“*

7. 2. 2 Monika

Monika je maminka dvou dětí. Dcera Agáta začala navštěvovat mateřskou školku, když jí byly tři roky a dva měsíce. Rozhovor probíhal v Křesťanském rodinném centru. Monika odbíhala k synovi nebo ho měla na klíně, ale odpovídala soustředěně. Působila i přes požadavky dítěte klidně. Její rodina je úplná. Rozvor je v přílohouvé části jako příloha č. 2.

Motivy k přihlášení dítěte do mateřské školy:

Monika popisuje svou motivaci na základě pozorování své dcery: *„Nejprve jsem na ní pozorovala, že už jí nestačím. Začala jsem být trochu míň akční v těhotenství.“* A dále zdůrazňuje aspekt společnosti: *„je to takový společenský požadavek, zapsat dítě do školky.“* U Moniky hrála roli také obava o nemožnost naplnění požadavků dcery. *„Já to spíš viděla jako potřebu nás obou. Bála jsem se, že s miminkem bude doma Agátka strádat a já to budu těžko zvládat.“* Toto bývá také častý argument matek, které čekají druhé dítě. Obava z toho, že nebudou moci starším dětem poskytnout, to co potřebují. Zároveň jde o jejich vlastní pocit, že narozenému miminku by měly věnovat stejnou péči jako se dostalo staršímu sourozenci.

Očekávání od mateřské školy:

Od mateřské školy požaduje matka, aby jí dítě paní učitelky dobře ohlídalí, aby tam dcera byla spokojená. Velký důraz klade na klima a prostředí. *„Školka by měla být útulná a na pohled lákat ke hraní, aby dítě, když tam přijde zapomnělo na mámu a šlo si hrát. Ta atmosféra je pro mě moc důležitá.“* Dále matka očekává režim dne a individuální přístup.

Rozdíly mezi výchovou doma a v mateřské škole:

Monika spatřuje veliký rozdíl nejen v tom, že si dítě může zahrát kolektivní hry a má pravidelný režim, ale spatřuje: *„Rozdíl i v nabídce. Ve školce je mnohem více možností, jiné hračky, jiné hry. Ne, že by jí to vysloveně člověk doma nabídnout nemohl, ale*

rozhodně to nejde vše obsáhnout. Určitě je mnohem propracovanější výtvarná výchova, kde si děti můžou vyrobit hodně věcí a naučit se nové techniky. Ale vlastně se to týká většiny výchov. Tělesná, hudební, výtvarná u nás ve školce s nimi hrají i divadélka, takže to bude rozdíl mezi mojí a školkovou výchovou.“

7. 2. 3 Helena

Helena má tři dcery, kterým je v současné době šest let, necelé čtyři roky a nejmladší dceři budou dva roky. V době rozhovor byly nejstarší Madlence tři roky a devět měsíců. Zuzanka nastupovala ve třech letech a dvou měsících. Na střídavou docházku na tři dny v týdnu. Rozhovor byl zapisován a výzkumná aktivita trvala málo přes hodinu. Helena byla v odpovědích věcná a odpovídala bez emocí a přímo. Po probuzení Kateřiny byl rozhovor ukončen.

Motivy k přihlášení dítěte do mateřské školy:

Jako motivy uvádí Helena socializaci dítěte, ale také určitou taktiku. „Madlenka je živé komunikativní dítě, proto jsem ji chtěla socializovat. V tomhle věku nám přišla na mateřskou školu již zralá, což se i potvrdilo. Další důvod pro přihlášení dcery do školky byla rovněž obava ze současných tzv. „silných“ ročníků – měli jsme trochu strach, zda se nám vůbec někdy podaří uspět i přes velký zájem uchazečů o umístění do MŠ, a proto jsme se hlásili již v necelých čtyřech letech dcery. Kdyby ji tedy nevzali v tomto věku, doufali jsme v připočtení plusových bodů do roku následujícího.“

Nejinak tomu bylo i při úvahách o přihlašování druhé dcery Zuzany: „Měli jsme pocit, že Zuzanka je na školku připravená. Již rok každodenně v této mateřské škole vyzvedávala se mnou svoji starší sestru, tudíž prostředí i pani učitelky znala. Především jsme chtěli využít toho, že je ve školce ještě Madla, která jde za rok do školy. Mysleli jsme, že bude lepší, když Zuza nastoupí do školky spolu s Madlou, než za rok sama. Báli jsme se tzv. silných ročníků, protože školky jsou momentálně přeplněné a jen obtížně se shánějí místa. Tudíž jsme si říkali, že jeden rok to jen vyzkoušíme, budeme v evidenci a třeba to ten další rok vyjde. Bylo nám vlastně jedno, zda Zuzanku vezmou už teď nebo až za rok.“

Očekávání od mateřské školy:

Helena shodně s Alenou očekává od školky křesťanskou výchovu: „Očekávám především kvalitní náboženskou výchovu, jelikož jsme praktikující věřící – rádi bychom, aby naše dcera brala jako naprosto normální, že mluvíme o Bohu, modlíme se a chodíme do kostela, což jí kolektiv v rámci církevní mateřské školy umožní. Dál očekávám profesionální přístup učitelek při práci s dětmi, předávání základních společenských a morálních hodnot, jako jsou pravidla slušného chování. Socializaci dítěte, zejména v tom smyslu, že se dcera naučí komunikaci v kolektivu, bude mít možnost si vyzkoušet, jak řešit konflikty, jak se prosadit mezi druhými, jak někomu pomoci, či jak si vůbec najít kamarády. No a také očekávám určité společenské vyžití – návštěvu různých kulturních akcí, jako jsou divadelní představení.“ Na mateřskou školu spoléhá Helena i v oblasti socializace dítěte, v předávání společenských a morálních hodnot a v kulturní nabídce.

Rozdíly mezi výchovou doma a v mateřské škole:

Helena vyzdvihuje Montessori přístup k náboženské výchově, který praktikuje mateřská škola: „Naše mateřská škola předává náboženskou výchovu v duchu Montessori pedagogiky, což se nám velmi líbí.“ Další velké plus přikládá kulturnímu vyžití dítěte, protože jak sama říká: „Jelikož jsem doma ještě s dalšími dvěma menšími dětmi, rozhodně bych dceru nemohla takto bohatě kulturně zabavovat.“

Na otázku srovnání péče v rodině a v mateřské škole Helena odpověděla velice zajímavě. Myslí si totiž, že u dítěte, které je pouze doma s rodiči a nenavštěvuje mateřskou školu: „*se může zpomalit jeho proces socializace. Dítě nemá tolik možností, jak získat různé komunikační a socializační dovednosti. Dítě je tak trochu jako v bavlnce, nemusí se tolik prosazovat v rámci kolektivu, děje se mu méně příkoří a upřímně řečeno, maminka se dá oblafnout lépe než paní učitelka.*“ Výchova v mateřské škole je podle Heleny pro dítě důležitá, nicméně Helena postihla i důležitou oblast důvěry rodičů v danou instituci: „*Rodiče holt musí dané instituci důvěřovat a měli by se ztotožňovat s jejím světonázorem. Pokud tomu tak totiž není, nastává u dítěte zmatek, neboť ono neví, komu vlastně věřit.*“

7. 2. 4 Kristýna

Kristýna má dvě děti a nastupuje v dubnu na mateřskou dovolenou. Staršímu Petříkovi je tři a půl roku a má sestru Haničku čtrnáct měsíců. Petřík nastupoval ve třech letech a dvou měsících. Výzkumná aktivita probíhala v Křesťanském rodinném centru a trvala hodinu a půl. Rozhovor je přidán v přílohové části jako příloha č. 3.

Motivy k přihlášení dítěte do mateřské školy:

Kristýna bere dovršení třetího roku jako čas nástupu do mateřské školy: *„Pětovi se blížil třetí rok, což je čas obvyklý pro nástup do školky. Jednoduše nám přišlo, že nastala ta správná doba, aby Petřík poznal něco jiného než maminku.“*

Jako další motivaci uvádí Kristýna osamostatňování dítěte a poznávání jiné péče než rodinné: *„Nastal čas k trochu větší samostatnosti našeho syna. Také je fajn, že bude mezi dětmi, že se naučí něčemu novému, že si zkrátka zvykne taky trochu na jinou péči než je ta domácí.“*

Očekávání od mateřské školy:

Svá očekávání Kristýna dělí na očekávání z pohledu dítěte: *„Očekávám, že se Petřík osamostatní, začlení se v kolektivu, že se naučí, co je to hrát si a pracovat s ostatními dětmi, že se naučí poslouchat a vnímat dalšího dospělého, že se naučí komunikovat s novými, pro něj zatím cizími, dětmi a později, že se naučí těšit na svého nového kamaráda. Že se naučí, že pobyt v kolektivu není proto, že si od něj chtějí rodiče odpočinout nebo že už ho nemají tolik rádi, ale že ve školce se dá zažít plno bezvadných zážitků, které s maminkou doma o samotě nelze.“*

A z pohledu rodiče: *„přeji si, aby paní učitelky byly citlivé a věděly, že každému dítěti trvá adaptace jinak dlouho a doufám, že Pětovi neznechutí první seznámení s mateřskou školou hned po pár plačtivých začátcích. Očekávám tedy, že si dají práci, aby se ve školce líbilo i těm maličkým, kterým se ze začátku hodně stýská. Doufám, že jen proto, že je moje dítě živější nebo naopak hodně klidné, že ho nebude před ostatními dětmi*

zesměšňovat.“ Dále se její očekávání týkají stravy a nenucení dítěte do jídla, dobré komunikace s učitelským sborem a včasné informovanosti o případných problémech.

Kristýna shrnula svou úvahu těmito slovy: „očekávám, že budou ty činnosti ve školce zaměřené na rozvoj všech stránek osobnosti“. Připouští, že sama neobsáhne rozvoj všech oblastí a od mateřské školy očekává, že bude „doplňkovým výchovným prostředím.“

Rozdíly mezi výchovou doma a v mateřské škole:

Kristýna hovoří o nutnosti kolektivu a jeho vlivu na vývoj syna. Rozdíl také vidí ve vzdělanosti „Paní učitelka je k práci s dětmi vzdělaná a má zkušenosti.“ Mezi konkrétní činnosti, které doma nedělá jmenovala dotazovaná tyto: „Korálky můžeme navlíkat, jen když Hanička spinká nebo máme smůlu. Podobné je to s vodovkami a dalšími náročnějšími technikami. Možná je to i mnou, že si to lépe nezorganizují, ale momentálně to lépe nedokáží. Většinu těchto aktivit na rozvoj jemné motoriky doma neděláme, protože s dcerou v zádech je to nebezpečné. Taky jsem absolutní hudební antitalent a doufám, že ve školce je paní učitelka, která má hudební vzdělání a Petřík konečně uslyší někoho přirozeně zpívat, protože ode mě se toho nedočká.“

8 ANALÝZA

Proces hodnocení se odvíjel od výzkumných otázek. Protože výpovědi rodičů se shodovaly jen v určitých bodech, budeme jednotlivé poznatky prezentovat pod otázkami, které byly v rámci šetření klíčové.

8.1 Motivace k přihlášení dítěte do mateřské školy

Maminka Alena uvádí svoje osobní důvody pro umístění dítěte do mateřské školy. Nejen, že Aleně jde o získání času pro dostudování vysoké školy, ale také si chtěla od syna odpočinout. Velice upřímně vyjádřila potřebu seberealizace a obnovy vlastních sil. K rozhodnutí zapsat ve třech letech dítě do mateřské školy přispělo i její okolí. Nedostatek sil a společenský nátlak vnímala i druhá dotazovaná, Monika: *„je to takový společenský požadavek, zapsat dítě do školky.“* Socializaci, náboženskou výchovu uvádí jako svou motivaci Helena. Ale zároveň dodává, že obava o místo u silných ročníků je velmi silná. To hrálo také velkou motivaci při zápisu jejich druhé dcery, které byly při nástupu do školky tři roky. Potřebu osamostatnit svoje dítě uvádí jako motivaci čtvrtá dotazovaná žena.

Pokud to shrneme, můžeme konstatovat, že převládají osobní potřeby matek a určitá potřeba získání časového fondu pro sebe, načerpání nových sil. Zajímavé je i tvrzení obavy o získání místa. Tři dotazované matky uvedly shodně, že k jejich rozhodnutí přispěl nátlak ze strany společnosti. Alena popisuje tento tlak i ze zkušenosti své známé: *„Mám jedinou jednu kamarádku, která své dítě nedala do školky, a to ani jako předškoláka. Docela dost kritiky si vyposlechla od tchýně, se kterou žije, od partnera – otce dětí a takové ty narážky lidí v obchodě.“*

8.2 Očekávání rodičů od mateřské školy

V odpovědích na otázku očekávání byla ve všech čtyřech rozhovorech shodně uvedena socializace dítěte. Maminky to definovaly jako poskytnutí kolektivu, začlenění dítěte do kolektivu nebo přímo jako socializaci. Dále z odpovědí vyplynul požadavek na křesťanskou výchovu a výchovu k hodnotám.

Rodiče očekávají od učitelek v mateřské škole profesionální přístup, rodinnou atmosféru. Také shodně maminky popisují, že od mateřské školy čekají individuální přístup k dítěti, společenské vyžití pro své děti, režim. Rozvoj osobnosti dítěte po všech stránkách. Pro Moniku je velmi důležitá atmosféra jakou mateřská škola má, což zmiňuje v rozhovoru hned několikrát: *„Také by měla podle mého mít nějaké pozitivní klima. Ta atmosféra je pro mě moc důležitá.“*

Kristýna popisuje svá očekávání velmi podrobně a z mnoha úhlů. Člení je na očekávání pro dítě a očekávání rodičů, mezi něž uvádí i požadavek na: *„slušnou komunikaci mezi mnou, jako rodičem, školkou a samozřejmě paní učitelkou“*.

V odpovědích na tuto otázku bylo patrné, kdy matky měly jasnou představu o mateřské škole a o tom, co by si od ní přály, tedy co očekávají. Nejpodrobněji odpověděla Kristýna, která nevynechala ani požadavek na nenucení dítěte do stravy. Odpovědi jsou shodné i v tom, že očekávají doplnění rodinné výchovy: *„Já bych si přála, aby školka byla doplňkovým výchovným prostředím pro mého syna.“*

Očekávání rodičů jsou shrnuta přehledně do tabulky a v podstatě se shodují i v našich rozhovorech. Požadavek na křesťanskou výchovu vyplývá z charakteru a zaměření mateřské školy, kam rodiče své děti umisťují. V našich rozhovorech se neobjevily žádné nestandardní či diskutabilní požadavky na výchovu dítěte v mateřské škole.

8.3 Rozdíly mezi výchovou v rodině a výchovou v mateřské škole, jak je vidí dotazovaní rodiče

Maminky, které ve svých očekáváním uvedly požadavek na křesťanskou výchovu, uvádí i tento bod i v rozdílech mezi péčí v rodině a mateřské škole. Alena to zdůvodňuje: *„Sama jsem v křesťanském prostředí nevyrostla a možná si nevěřím, že to umím doma předat.“* Podobně to popisuje i Helena: *„v naší rodině se jedná se o náboženskou výchovu. Naše mateřská škola předává náboženskou výchovu v duchu Montessori pedagogiky.“* Alena si sama na křesťanskou výchovu netroufne a Heleně se líbí přístup mateřské školy a žádá i podporu v této oblasti výchovy: *„jsme schopni dítě vzít na mši svatou, modlit se s ním či si přečíst příběh z Bible, ale tu zážitkovou zkušenost na dětské úrovni předat dítěti schopni nejsme.“*

Rozdíl matky spatřují i v dalších výchovách. Nejčastěji mluvily o výchově výtvarné. Kristýna klade důraz na kolektiv, který ona dítěti nahradit nemůže. Zároveň zmiňuje kvalifikaci učitelek k práci s dětmi a konkrétně se to týká různých výchov a činností k rozvoji jemné motoriky. Připouští, že tyto činnosti jsou pro ní v současnosti velmi náročné s malým batoletem, proto je ráda, že ji mateřská škola nahradí.

Zajímavá byla odpověď Moniky, která poukazuje na veliký pozitivní vliv kolektivu na svou dceru: *„Zatímco doma s tím bojujeme, ve školce prý Agátka zvládá sebeobsluhu na jedničku. Podobné je to i s jídlom. Doma si strašně vybírá a ve školce údajně baští až na výjimky všechno.“* Právě velký přínos vidí Monika v kolektivu dětí a jeho přirozeném vlivu. Také se rozhovořila o srovnání nabídky možností mateřské školy a domova: *„Ve školce je mnohem více možností, jiné hračky, jiné hry. Ne, že by jí to vysloveně člověk doma nabídnout nemohl, ale rozhodně to nejde vše obsáhnout.“*

8. 4 Shrnutí výpovědí matek

Pro lepší přehlednost názorů jsme vytvořily tabulky, kde přesně uvidíme, jak jednotlivé ženy na otázky odpovídali. Pokud výpověď matky byla stejná bude označena jako plus, téma ke kterému se nevyjádřila je v tabulce označeno pomlčkou.

Tabulka č. 2, která vyjadřuje motivy rodičů k umístění dítěte do mateřské školy od třetího roku:

Motivy rodičů	Alena	Monika	Helena	Kristýna
Společenský nátlak	+	+		+
Kamarádi		+	+	+
Vlastní nedostatečnost	+			+
Socializace	+		+	
Odpočinek	+		+	
Obava z nedostatku míst		+		+
Prostor ke studiu			+	+

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 3 vyjadřuje očekávání rodičů plynoucích z rozhovorů:

Nejčastější očekávání	Alena	Monika	Helena	Kristýna
Kolektiv dětí	+	+		+
Hodné učitelky		+	+	+
Osobní růst	+			+
Duchovní rozvoj	+		+	
Smysluplně strávený čas	+		+	
Individuální přístup		+		+
Socializaci			+	+
Komunikaci s MŠ				+
Pozitivní klima		+		
Režim		+		

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 4 vyjadřuje rozdíly mezi rodinnou výchovou a mateřskou školou, jak je vidí dotazovaní rodiče:

Rozdíly	Alena	Monika	Helena	Kristýna
Vrstevníky - kolektiv	+	+	+	+
Tvořivé činnosti	+	+		+
Kultura	+	+	+	
Hudební výchova		+		+
Režim		+		+
Náboženská výchova	+		+	
Osamostatňování dítěte		+		
Výtvarná výchova		+		
Jiné vybavení		+		

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulky označují nejčastější odpovědi matek na dané téma.

V současné době platí všeobecný trend přihlašovat dítě od třetího roku do mateřské školy. Jako důvod tohoto rozhodnutí bývá nejčastěji uváděn požadavek rodičů na socializaci dítěte. Ale ani v očekáváních rodičů ani v jejich motivaci není na prvním místě socializace uvedena.

Naším cílem bylo zmapovat názory rodičů a hledat důvody, které vedly rodiče k rozhodnutí svěřit své dítě do předškolní péče, ačkoli by vlastně mohlo být s matkou doma. Vzhledem k tomu, že okruh respondentů byl velmi úzký a každá rodina má jiné životní podmínky, ale i jiné požadavky na péči o dítě, nelze z našeho šetření vyvozovat všeobecné závěry. Přesto můžeme poukázat na některé shody, které v rozhovorech jsou. Velikým faktorem pro zápis dítěte do mateřské školy hraje tlak společnosti a jakási zažitá tradice generace našich rodičů. V jejich době byla nutnost svěřovat dítě instituci a dnes jsme si ještě nezvykli, že je jen na nás, zda dítě do mateřské školy chodit bude nebo ne. Z rozhovorů vyplynulo, že ne všechny dotazované ženy jsou si svým rozhodnutím jisté a v určitých částech hovoru ho sami zpochybňovaly: „*nakonec jsem si svoje výčitky z toho, že jsem nepočkala až do Jeníkových pěti let, kdy byl konečně na*

školkou zralý, vyvážila tím, že je lepší, aby měli kluci doma klidnou a spokojenou mámu jen odpoledne, než nevrlou a podrážděnou matku celý den.“

V oblasti očekávání se rodiče vyjádřili většinou velmi jasně a neočekávají od mateřské školy nesmyslné požadavky. O předškolní výchově mají jasnou a realistickou představu. V porovnávání rodinné výchovy s tou předškolní, jsme viděli rozdíly, právě podle toho, jak jsou jednotlivé rodiny zaměřeny a které oblasti jsou jim blízké. A zejména na co ve výchově kladou důraz. Dvě z dotazovaných žen odpověděly, že nemohou dítěti nabídnou křesťanskou výchovu v takovém duchu, jako to dělají v mateřské škole. Jedna z matek neví, jak předávat křesťanské hodnoty a druhá vyžaduje podporu a „náboženskou výchovu v duchu Montessori pedagogiky“, kterou mateřská škola takto předává. Shoda panovala také v nabídce různých výtvarných aktivit a kulturních zážitků. Dotazované matky se shodují, že v této oblasti mají mezery a nedokáží s dětmi cíleně pracovat a poskytnout jim to, co umožňuje mateřská škola.

Z našeho šetření vyplývá, že je jistá shoda v nárocích na péči v mateřské škole, ale co rodina to jiný hlavní motiv, názor, nárok a požadavek.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce byla zaměřena na hledání rozdílů mezi výchovou v mateřské škole a výchovou v rodině tak, jak je vnímají a hodnotí rodiče. V teoretické části práce jsme zabývali rodinou a rodičovstvím, předškolním dítětem a mateřskou školou, což jsou hlavní témata a činitelé výchovy dítěte v předškolním věku. Vymezili jsme pojem rodina, její funkce a výchovu dítěte v rodině. Rodina je základním životním prostředím dítěte a prvním činitelem výchovy. Autoři se shodují na důležité roli rodiny a shodně uvádějí podstatu výchovného působení na dítě, která spočívá v předávání vzorů, hodnot, norem, pravidel, atd. Dalším tématem bylo rodičovství, změny v pojetí rodičovství a rodičovské role. V rámci kapitoly o mateřství jsme popsali důležitost vazby na dítěte na matku, neméně zajímavá je i kapitola o změně role otců a o tom, jak se otcovství vyvíjí. Třetí kapitola pojednává o vývoji předškolního dítěte. Zabývali jsme se otázkami potřeb, socializace a připravenosti dítěte na mateřskou školu. Závěrečná kapitola teoretické části byla o současné předškolní výchově, o vztahu rodiny a mateřské školy o výchovné nabídce mateřské školy a jejím zaměření a o právní situaci, jak je v České Republice nastavena.

Praktickou část bakalářské práce tvořil kvalitativní výzkum, který měl dvě části. Jednu část tvořila analýza dokumentů a na ni navázaly rozhovory se ženami, které svěřují své tříleté dítě instituci a jsou současně na další rodičovské dovolené. První část našeho šetření se zabývala analýzou interní dokumentace jedné nestátní mateřské školy. Analyzovali jsme očekávání rodičů od mateřské školy, přičemž z šetření vyplynulo, že očekávání rodičů jsou reálná a oprávněná. Rodiče neočekávají žádné nadstandardní služby. Překvapivé nebylo ani zjištění, že nejčastěji rodiče očekávají socializaci dítěte a individuální přístup. Vzhledem k charakteru školky nebylo ani překvapivé zjištění, že rodiče očekávají křesťansky orientovanou výchovu.

Další část šetření však určité zajímavé postřehy přinesla. Z rozhovorů vyšlo najevo, že žena může být v tíživé situaci a umístění dítěte v mateřské škole jí může hodně pomoci. Můžeme to demonstrovat na výpovědi Aleny a její nedostudované vysoké školy. Dále z rozhovorů vyplynulo, že rodiče jsou si vědomi svých omezených možností, co se výchovy a rozvoje dětské osobnosti týče, přičemž mateřskou školu v těchto oblastech vidí jako přínosný doplňkový element.

Cílem práce bylo objasnit důvody k umístění tříletého dítěte do mateřské školy, když je jeho matka i nadále doma s mladším sourozencem. Šetření bylo záměrně zacíleno na ženy, které dávají nebo dávaly tříleté dítě do mateřské školy. Jak se ukázalo, ženy si uvědomují své omezené možnosti a zároveň také velikou pomoc, kterou jim svěřením dítěte do instituce poskytuje. Podstatnou roli hraje pro matky jejich vlastní pocit, že dítěti nemohou dát tak mnoho, kolik potřebuje a proto se rozhodly, že to za ně učiní mateřská škola. Ženy smířené s tím, že mateřská škola odvede kus práce za ně, jsou pak spokojené a mohou se plně věnovat svému dítěti po návratu z instituce domů. Jak se ukázalo, nejde jen o potřebu si ulevit a ulehčit si práci, což se mnozí domnívají, ale ženy kladou do popředí také zájem a potřeby dítěte a jsou přesvědčeny o správnosti svého rozhodnutí. Z naší práce také vyplynulo, že dotazované ženy stále pocítují veliký vliv a nátlak ze strany prostředí společnosti. I dnes je zažitý názor, že dítě by mělo od tří let navštěvovat mateřskou školu a matka, která dítě do mateřské školy nedává, je divná. Otázkou i nadále zůstává, zda je tříleté dítě plně připraveno na kolektiv a mateřskou školu. Také to se projevilo v našich rozhovorech. Tři dotazované ženy uvedly, že jejich děti měly problém s nástupem do mateřské školy. Zajímavé by bylo sledovat výpovědi otců na toto téma, jak problém vidí oni svým mužským pohledem. Rozhovory mohly být také více zaměřeny na výchozí podmínky žen, zda mají možnosti hlídání, popř. na jejich priority, ale také na informovanost systému péče v mateřských školách.

Téma práce se mě i osobně dotýká, protože jsem jako pedagožka v mateřské škole zažila několik situací, kdy se samy děti ptaly, proč nemohou být doma s maminkou, nebo proč nemohou chodit po obědě. Děti věděly, že jsou jejich maminky doma s mladším sourozencem. Práce na tomto tématu změnila můj pohled na tyto matky. Z rozhovorů bylo patrné, že potřeba mít dítě ve školce byla v některých případech zásadní.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

KNIŽNÍ PUBLIKACE:

BOWLBY, John. *Odloučení: kritické období raného vztahu mezi matkou a dítětem.*

Vyd. 1. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0076-5.

ERIKSON, Erik H. *Dětství a společnost.* Vyd. 1. Praha: Argo, 2002, 387 s. ISBN 80-7203-380-8.

FRÝDOVÁ, Dobromila. *Výchova k socialistickému vlastenectví v mateřské škole.* Ústí nad Labem: Krajský pedagogický ústav, 1977.

GILLERNOVÁ, I.; KEBZA, V.; RYMEŠ, M. a kol. *Psychologické aspekty změn v české společnosti: člověk na přelomu tisíciletí.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 256 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2798-1.

HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče.* Vyd. 1. Praha: Portál, 2004, 228 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-888-0.

HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 288 s. ISBN 978-80-247-1168-3.

HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu.* Karolinum, 1999, 278 s. ISBN 80-246-0030-7.

JUNGWIRTHOVÁ, Iva. *Pohodoví rodiče - pohodové děti: podporujeme vývoj dítěte.* Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 173 s. Pedagogická praxe. ISBN 978-80-7367-536-3.

JEŘÁBKOVÁ, Blanka. *Mateřská škola jako životní prostor.* Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1993, 232 s. ISBN 80-210-0830-X.

KOLLÁRIKOVÁ, Z. PUPALA, B. (Eds.). *Předškolní a primární pedagogika.* Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. 456 s. ISBN 978-80-7367-828-9.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. 193 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1568-1.

KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3.

KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V.: *Člověk, prostředí, výchova*. Vyd. 1. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2.

KŘÍŽKOVÁ, Alena. *Práce a péče: proměny "rodičovské" v České republice a kontext rodinné politiky Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakl. (SLON), 2008, 163 s. Knižnice Sociologické aktuality. ISBN 978-80-86429-94-6.

LAŽOVÁ, Ladislava. *Mateřská škola komunikuje s rodiči*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, 136 s. ISBN 978-80-262-0378-0.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005, 184 s. ISBN 80-247-0870-1.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Vyd. 1. Praha: SPN, 1992, 223 s. ISBN 80-04-25236-2.

MATĚJČEK, Zdeněk, POKORNÁ, Marie. *Radosti a strasti: předškolní věk, mladší školní věk, starší školní věk*. Vyd. 1. Jinočany: H, 1998, 205 s. ISBN 80-86022-21-8.

NOSÁL, Igor (ed.) *Obrazy dětství v dnešní české společnosti: studie ze sociologie dětství*. Vyd. 1. Brno: Barrister, 2004, 311 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), 38. sv. ISBN 80-86598-80-2.

MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006, 311 s. Studijní texty (Sociologické nakladatelství), 38. sv. ISBN 80-86429-58-X.

NEŠPOROVÁ, Olga. 2012. „Mateřství a otcovství v současnosti s přihlédnutím k historickému kontextu.“ *Lidé města / Urban People* 14 (3): 457-486. ISSN 1212-8112.

NOVÁK, Tomáš. *O otcovské roli: význam otce v rodině*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, 128 s. ISBN 978-80-247-4498-8.

PREKOP, Jirina. *Aby láska v rodinách proudila*. Vyd. 2., V tomto souborném svazku 1. Praha: Monika Vadasová-Elšíková, 2012, 199 s. ISBN 978-80904991-0-2.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání 2004. Vyd. 1., Výzkumný pedagogický ústav v Praze, 2006. ISBN 80-87000-00-5.

SEDLÁČKOVÁ, H., SYSLOVÁ, Z. a ŠTĚPÁNKOVÁ, L. *Hodnocení výsledků předškolního vzdělávání*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 148 s. ISBN 978-807-3578-848.

STRAUSS, Anselm. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie Přel. S. Ježek*. 1.vyd. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. ISBN 80-85834-60-X.

ŠVARŤÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. a kol. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 384 s. ISBN 978-80-7367-313-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie pro obor Speciální pedagogika předškolního věku: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Vyd. 1. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007, 122 s. Pedagogická praxe. ISBN 978-80-7372-213-5.

ZOJA, Luigi. *Soumrak otců: archetyp otce a dějiny otcovství*. V českém jazyce vyd. 1. Praha: Prostor, 2005. 302 s. Obzor (Prostor), sv. 62. ISBN 80-7260-145-8.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

JADELSKÁ, Eva. *Děti a my 25 názorů Co (ne)očekávat od mateřské školy*. www.rodina.cz [online]. [cit. 2011-13-09]. Dostupné na WWW: <<http://www.rodina.cz/clanek8443.htm>>.

RODIČE. *Evropský rodinný měsíčník*. Vydává: Floren Capital, a.s. Praha, www.rodice.com [online]. [cit. 2011/10]. Dostupné na WWW: <<http://www.rodice.com/clanky/zivot-s-ditetem/moje-dite-nepujde-do-skolky.html>>.

MŠMT 2013 – 2014, *Zákon č. 561/2004 Sb.* www.msmt.cz [online]. [cit. 2008-2-9]. Dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/dokumenty/uplne-zneni-zakona-c-561-2004-sb>>.

PŘÍLOHOVÁ ČÁST

Příloha č. 1

Přepis rozhovoru

Dotazovaný: Alena 36 let, 2 děti ve věku 6,4 a 3,7 roku (v současné době na Mateřské dovolené)

Tazatel: Míčková Eva

Místo: rodinné prostředí u Aleny

Čas: 23.11. 2013 14:00 – 15:55 hodin.

Rozhovor proběhl v obývacím pokoji v bytovém domě u Aleny. Doma byla Alena a její dva synové, kteří si hráli a občas k nám přišli pomazlit se k mamince nebo požádat o pomoc s nějakou hračkou. Hovor probíhal poklidně, přátelsky.

Eva: Kolik bylo tvému staršímu synovi let, když nastoupil do mateřské školy?

Alena: Jeníkovi byly 3 roky a 3 měsíce, když začal chodit do soukromé Montessori školky na dva dny v týdnu. Byl tam i přes spaní. Ve věku 3,9 začal chodit do církevní mateřské školy na každý den, ale vyzvedávala jsem ho po obědě. Asi od věku 4,1 ve školce třikrát týdně i spal, přicházela jsem hned po spaní.

Eva: Jaký byl tvůj motiv přihlásit dítě do mateřské školy?

Alena: Především nedostudovaná vysoká. Tu první VŠ jsem dostudovala, než se Jeník narodil, ale na té druhé jsem tou dobou byla ve třetíáku. Pak jsem ji dodělávala dálkově s Jeníkem a do toho jsem otěhotněla. Jeník šel ve 3,3 do školky, abych měla alespoň dva dny v týdnu nějaký čas psát diplomku, když mladší Ondřej tou dobou docela dost ještě spal (bylo mu něco přes půl roku).

Druhý velký „motiv“ byl tlak okolí na to, že tříleté dítě přece potřebuje jít do školky, je to pro něho to nejlepší a doma by jen strádal. Především co se týče kognitivního rozvoje, vzdělání, vztahů s vrstevníky. Nejvíce jsem cítila tlak od mojí tchýně. Ale možná ona ani tolik netlačila, možná to bylo spíš proto, že pracovala celý život ve školce a já jsem jí chápala v tomhle směru jako autoritu.

Navíc všechny stejně staré děti šly do školky, doma nezůstal nikdo, takže když bychom šli ven na procházku, hřiště, tak Jeník by se vídal vlastně jen s „prtaty“. Připadalo mi, že se jeho život se mnou v domácnosti točí jen okolo péče o Ondru, prádlo, vaření atd. Přišlo mi, že se vlastně i nudí, že nemám úplně prostor se mu věnovat.

Mám jedinou jednu kamarádku, která své dítě nedala do školky, a to ani jako předškoláka. Docela dost kritiky si vyposlechla od tchýně, se kterou žije, od partnera – otce dětí a takové ty narážky lidí v obchodě (Ona nechodí do školky??). Jediné proti školce, co jsem kdy slyšela, bylo od Pavla a Alenky Poláčkových. To byl tenkrát jediný názor proti školce a podpora toho, aby takhle malé děti zůstaly doma s mámou. Že si školní docházky užijí ještě dost.

Situace se vlastně jakoby vyřešila sama – Jeník byl skoro pořád nemocný, takže do školky chodil opravdu málo. Když měl skoro pět roků, tak jsem teprve u něho zaznamenala, že se do školky těší, že jde ze šatny s radostí.

Dost si myslím, že to bylo taky kvůli mně. A taky je to i dneska. Já bych se s klukama doma zbláznila, potřebuju taky chvíli klidu od nich. Dělat něco jiného, než jen domácnost a děti. Takže nakonec jsem si svoje výčitky z toho, že jsem nepočkala až do Jeníkových pěti let, kdy byl konečně na školku zralý, vyvážila tím, že je lepší, aby měli kluci doma klidnou a spokojenou mámu jen odpoledne, než nevrlou a podrážděnou matku celý den. Ale to je myslím Matějčíková myšlenka.

Takže závěrem si myslím, že moje děti chodí do školky vlastně kvůli mně. Oni jsou o prázdninách, víkendech nebo nemocech doma se mnou spokojení. Teď jsou dva, hrajou si spolu, a dlouho si vystačí. Až tak po týdnů by potřebovali i mezi jiné děti, popř. taky nějakou školkovou aktivitu nebo program (teď je klukům 6,4 a 3,7)

Eva: Hodně zdůrazňuješ, že děti šly do školky hlavně kvůli tobě. Můžeš mi tedy říct, jak ti pomáhá mateřská škola, respektive docházka syna do školky?

Alena: Velmi, hlavně psychicky. Odpočinu si. Beru to jako velkou službu a pomoc, jinak jsem na kluky a domácnost fakt sama. Venda je pořád v práci nebo na „služebce“ nebo na stavbě. A já nejsem úplně typ, který je nadšený z toho, že na něm děti a domácnost visí. Já to prostě nezvládám, takže jsem ráda, že mám školku na pomoc. Jeník šel vlastně do školky taky kvůli mně.

Eva: Myslíš si, že pro nástup do mateřské školy je 3. rok optimální?

Alena: Tak univerzální odpověď – je to individuální. Pokud bych měla být víc konkrétní a obecná, tak si myslím, že kluci potřebují doma u maminky být delší dobu, že by jim povětšinou vyhovovaly tak asi ty 4 roky. Holky jsou možná o něco rychlejší. Myslím si, že dětičky potřebují prostě domazlit u mámy. Taky je dost šok z toho života s maminkou na mateřské najednou do školky od rána do večera. Ideálně nějak postupně, třeba na pár dní v týdnu ve třech letech a pak přidávat. Ideálně nějak postupně, třeba na pár dní v týdnu ve třech letech a pak přidávat.

Myslím si, že těm tříletákům spíš školku nutíme, než že by ji vyloženě potřebovali. Ondra mi přišel zralý ve 3,5, Jeník v necelých pěti.

Eva: Bavili jste se s mužem o tom, co byste očekávali od mateřské školy?

Alena: To jsme museli řešit, když jsme vyplňovali přihlášku do školky. Bylo to jedno naše velké téma, ale shodli jsme se. Když jsem Jeníka do školky dávala, určitě jsem mu tím chtěla nabídnout dětský kolektiv, možnost být se svými vrstevníky. Přáli jsme si pro Jeníka smysluplně strávený čas a aktivity, které ho budou dál rozvíjet a pomáhat k osobnímu růstu. Co rozhodně neočekáváme a nechceme, že školka bude suplovat rodinu. Tohle jsme řešili i při zápisu, největší část výchovy je na nás.

Nicméně shodli jsme se s mužem, že oba chceme, aby se dítě rozvíjelo i po té stránce duchovní a také, aby mělo kladný vztah k přírodě.

Eva: A myslíš si, že může školka v dostatečné míře vaše očekávání naplnit?

Alena: No vzhledem k tomu, že sama nemám vyjasněný postoj vůči víře, tak v oblasti křesťanské výchovy rozhodně. To je moje slabá stránka, a tady bych si přála, aby trochu

školka odvedla práci za mě. Ve školce jsou děti vlastně v klášteře, se sestrami, věřícími paní učitelkami... Jsou podle mého názoru vychovávání k víře nejen příkladem (ve smyslu vzoru, jako že jim ty paní učitelky jsou vzorem už sami osobě, aniž je systematicky něco vyučují), ale i činností – třeba že se občas zastaví v klášterní kapli, okolo které prochází každý den po cestě na zahrádku a ze zahrádky, nebo jak o dušičkách vyrazili na hřbitov rozsvítit světýlko, anebo modlitbičky před jídlem. A pak systematická katecheze s Otcem Cyrilem.

Ty ostatní oblasti jako je osobní růst, tak to si myslím, že mu může prospět kolektiv dětí a to, že nebude jen s maminkou, ale vyzkouší si taky jiné autority. Pokud jde o přírodu, tak tam soudím z toho jaké jsem dostala informace, že jsou ve školce zaměřené na to, aby děti byly co nejvíce venku a že školka jezdí hodně na výlety do přírody za město, to si myslím, že moje očekávání zcela splňuje.

Eva: V čem tedy spatřuješ největší rozdíl mezi výchovou doma a v mateřské škole?

Alena: To všechno co jsem právě popsala bylo pro mě něco, co jsem sama svým dětem doma nedávala. Sama jsem v křesťanském prostředí nevyrostla a možná si nevěřím, že to umím doma předat. Anebo jen obyčejně nevím, jak na to. Tak jsem byla moc spokojená, když jsem jim mohla vybrat školku, kde vlastně všechno tohle za mě dělaly paní učitelky.

A pak jsou to nápady na tvoření. Každý člověk, každá paní učitelka má jiné. Já s dětmi doma taky něco tvořím, ale samozřejmě nejsem žádný výtvarník, mám jen své omezené zdroje. A proto mi přijde skvělé, když někdo jiný s mými dětmi něco vytváří. Prostě to jsou věci, který já bych nevymyslela, a díky tomu, že jsou děti v MŠ, tak je dostanou.

Pak mě ještě napadá kultura a divadla, který děti dostanou v mateřské škole, ale zrovna u tohohle si myslím, že to umím za školku docela obstojně udělat já. Takže to není pro mě primární důvod, proč dát dítě do školky. Na koncerty nebo divadla s dětmi jednou-dvakrát do měsíce zvládám jím a zvládám si i ohlídat kvalitu a úroveň té kultury. Je to spíš jen otázka pak rodičovské lenosti a pohodlnosti – že vlastně měli divadlo ve školce, tak s nima nemusím na další divadlo o víkendů já.

Podobně to cítím s vycházkami a pobyty venku. To jim umím taky docela dobře obstarat sama, takže to pro mě není něco, čím je pro mě školka atraktivní. Jen s tím rozdílem, že ve školce mají k tomu pobytu venku ty své vrstevníky. Ale možná je zas blbý, že jich tam mají až moc, že je to pak chaos.

Eva: Jak by jsi hodnotila svoje dítě po nástupu do mateřské školy?

Alena: Jako hned z kraje?

Tak Jeník byl hodně nemocný, tím prostě reagoval a zároveň si zajistil, že ve školce nebude muset být. Nevím, přijde mi, že děti reagují nemocemi anebo vzdorem-vztekaním, alespoň ty mé. Později přichází i pozitivita jako třeba, že se učí ve školce písničky, na které by se mi doma vybodl.

Jeník myslím hodně žártil. Ale on se začal válet po zemi a křičet přesně 14 dní před narozením dítěte. Pak mu to vydrželo půl roku intenzivně, pak se to začalo mírnit. Školka to zhoršila, ale už to bylo před tím tak hrozné, že zhoršení školkou jsem vlastně ani moc nezaznamenala. Spíš jsem reagovala na to, že jsem třeba celý den byla bez něho, oddechla jsem si a zrelaxovala a pak přišel ten šok, když se vrátil ze školky. Tak spíš šok z toho přechodu – to je jako jet na dovolenou, je to vlastně stres z té změny, z vypadnutí z rutiny a pak velká krize při návratu zpět.

Eva: Jak jsi si zvykla ty na mateřskou školu?

Alena: Tak po té mateřské to byla prostě úleva, konečně prostor. Taky jsem se konečně vedle svého muže začala cítit rovnoprávněji – já jsem něco dělala, on něco dělal a pak jsme vyzvedli děti a společně se o ně starali. Před tím to bylo hodně nevyvážené.

Myslím, že zrovna u mě je "zvyknout si na školku" docela velké téma. Já vlastně už tu školku samotnou vybírám podle sebe. Nějak mám potřebu, aby ta školka byla mým zástupcem, aby mě nějakým způsobem reprezentovala, aby se mnou byla ve shodě. A při tom výběru se řídím docela dost intuitivně, nemám k tomu úplně reálné a racionální podklady. Každopádně Jeníka mi přijali do školky v Kubatovce. A mě to celé bylo od začátku nějak, intuitivně, proti srsti. A pak přišly ty reálné důkazy. Nelíbilo se mi, že od února naplní tři třídy dětmi, které jsou ve školce úplně nové, nezaběhlé.

Komplikace jsou nemoci. To největší. Úleva byla hlavně psychická. Taky ta školka vlastně dává docela náplň, když mám kluky doma dýl, tak pak už nevím, co vymyslet.

Eva: Změnila bys dnes své rozhodnutí nebo bys udělala znovu totéž?

Alena: Zpátky bych se daleko dříve nebála si brát na děti hlídání. Úplně jsem se zničila, byla jsem na to opravdu hodně sama, vycuclo mě to. Taky nám to dost ničilo manželství, tenkrát přišla velká krize, ale díky manželským večerům jsme ji rozdýchali (hlavně to byl konečně prostor pro nás dva jako pár).

Myslím, že bych to udělala zase. Totiž já s Jeníčkem dlouho nevydržím, on je pro mě strašně komplikovaný a já od něho prostě potřebuju odpočnout. On to nemá sám se sebou lehké a já nedělám všechno úplně super, to určitě ne. Teď zvažuju, že bych si ho ráda nechala na domácím vzdělávání, ale troskotá to na tom, že bysme se prostě nesnesli. My máme vlastně takový velmi intenzivní a velmi hluboký vztah, který je ale dost třecí, jiskřivý. Oběma nám, myslím, prospívá, když jsme taky s někým jiným – i já i on. Teď zrovna fňuká, že vybral moc krátkou pohádku. Ráno fňukal, že nechce jít v nepromokavých kalhotách a odpoledne ve školce fňukal, že bude mít na hlavě šátek a ne čepici. On má prostě několikrát za den problém s věcmi tohoto typu a to se fakt teda nedá vydržet. Nebo jinak, já to nemůžu vydržet, potřebuji si od toho odpočinout.

Ještě mě napadlo, ta reakce na školku, kluci často dělají to, že ve školce jsou ok poslušní (teda Ondra v rámci možností) a pak si je vezmu ze školky a oni to všechno na mě vypustí už v šatně. Speciálně Jeníček, ten to dělá i teď v šesti letech. Vlastně třeba tak ob den se rozpláče a rozfňuká už v šatně. Ondra zas dost zlobí – jako neposlouchá. Hází věci a tak.

Myslím, že pro děti je vážně fajn jít po obědě zase domu a třeba nechodit celých pět dní v týdnu do školky, ale třeba jen tři, maximálně čtyři dny. Prostě jen okusit režim, pravidelnost, pravidla jiného prostředí, jinou autoritu než rodičovskou, jiné aktivity, hry a interakce s vrstevníky, ale pak zas rychle domu do teplíčka. Toho mimo rodinu a domácnost si užijí ještě hodně moc, dokonce vlastně přijde doba, kdy nebudou chtít být doma. Ale teď to chtějí a nejlepší by bylo, kdyby doma mohly být.

Příloha č. 2

Přepis rozhovoru

Dotazovaný: Monika 38 let, 2 děti ve věku 3,5 a 10 měsíců

Tazatel: Míčková Eva

Místo: Křesťanské rodinné centrum

Čas: 10.12. 2013, 09:20 – 10:35 hodin.

Rozhovor proběhl v rodinném centru, při setkávání maminek s dětmi. V herně s ostatními maminkami. Rozhovor byl přerušovaný, ale soustředěný. Maminka Monika působila sebejistě a klidně. V první polovině hovoru jsme měli soukromí, pak přišly další maminky s dětmi a musely jsme dávat větší pozor na Matěje.

Eva: Kolik bylo vašemu staršímu dítěti let, když nastoupilo do mateřské školy?

Monika: Mé dceři byly tři roky a dva měsíce, když poprvé nastoupila do mateřské školy.

Eva: Proč jste se rozhodla dávat dceru do mateřské školy?

Monika: Nejprve jsem na ní pozorovala, že už jí nestačím. Začala jsem být trochu míň akční v těhotenství a jelikož jsme chodily tady do centra, viděla jsem, že nemá problém s jinými dětmi a je velice společenská. Taky jsme se tu o tom s maminkami pořád bavily, tak jsem si nakonec řekla, že tu přihlášku podám.

Když o tom tak přemýšlím, je to takový společenský požadavek, zapsat dítě do školky. O to víc, že teď se bojuje o místa, tak se z toho stává taková prestižní záležitost. Já to spíš viděla jako potřebu nás obou. Bála jsem se, že s miminkem bude doma Agátka strádat a já to budu těžko zvládat. Tak jsem si řekla, že dopolední docházka do školky by nám mohla prospět.

Eva: Jak by měla taková školka, kam s klidem svoje dítě dáte vypadat? (Co očekáváte od školky?)

Monika: Ideální školka je taková, kde jsou hodné paní učitelky a příjemné prostředí. Ráda bych se spolehla na to, že Agátku ohlídkují, aby se jí nic nestalo. Samozřejmě, že si přeji, aby byla moje dcera ve školce spokojená a v pohodě. Také by měla podle mého mít nějaké pozitivní klima, třeba jako tady v centru, když sem přijdu cítím se příjemně. Školka by měla být útulná a na pohled lákat ke hraní, aby dítě, když tam přijde zapomnělo na mámu a šlo si hrát. Ta atmosféra je pro mě moc důležitá. Známe to právě z těch mateřských center, než jsme našli to pravé, kde jsme se cítily dobře, taky jsme jich pár prošly.

Agátka chodí do školičky jen na dopoledne, protože jsem doma, takže vybrat jsem si mohla a prostě všude jsou nějaké mouchy s tím jsem počítala.

Od školky jsme očekávala, že dá dceři nějaký režim a kolektiv dětí a to se splnilo. Přímo s čím jsem spokojená je rodinná atmosféra, a individuální přístup. S učitelkami zatím také žádné problémy nebyly, k dětem se chovají moc pěkně a když s nimi něco musím řešit já, tak jsme se také zatím domluvili. Před letními prázdninami jsme měli informační schůzku, kde nás seznámili s režimem a dostali jsme další praktické

informace a byla jsem s Agátkou i na dni otevřených dveří, tak myslím, že jsme věděli přinejmenším do jakého prostředí a ke komu nastupujeme.

To, co mi vadí, je že když je ošklivě chodí s dětmi do parku nebo je nechají lítat po zahradě, kde je bláto a děti jsou potom celé špinavé. Dávám do skříňky Agátce i věci na ven, ale obvykle jsou špinavé ty na cestu domů.

Eva: Nebylo by tedy lepší si dceru nechat doma a řídit si pobyty venku sama?

Monika: To rozhodně ne, protože já vidím, že moje dcera už se se mnou doma nudila. Po narození Matěje je pro mě hektický mít je oba pořád spolu. Agátka žárlí a občas udělá nějakou hloupost nebo zkouší, co vše naše miminko vydrží. Já jsem pak rozčilená a nepříjemná. Takhle máme dopoledne v určitém rytmu a odpoledne se už zvládnout dá. Navíc ve školce jsou její kamarádi, paní učitelky má ráda a naučí se tam spoustu nových dovedností. Špinavé oblečení prostě vyperu. A možná musím promluvit s paní učitelkou.

Eva: Takže ve školce spatřujete spíše pomoc?

Monika: Ano jednoznačně. Mám teď mnohem víc času na miminko a domácnost, pak si můžeme celé odpoledne hrát. Do školky Agátku vodím sama, manžel zatím pohlídá Matěje, takže mi si cestou povídáme a je to jen náš čas. Po obědě už chodím já i s Matějem a to je taky moc fajn, protože Matěj spinká a Agátka mi v klidu povypráví, co se stalo a jak bylo. Když přijdeme domu, tak si vykládáme i s Matějem.

Už máme zajetý takový svůj rytmus. Ráno Agátku odvedu, pak jdeme s Matějem nakoupit, uklidíme, uvaříme, pohrajeme si a pak už se zase chystáme do školky.

Eva: Říkala jste, že se ve školce naučí novým věcem. Jaké dovednosti jste měla na mysli?

Monika: Tak nabídka školky je velmi široká. Za tu chvíli, co tam Agátka chodí se naučila spoustu nových básniček, říkanek, taky se začala rychleji oblékat a osamostatnila se. To je asi ten vzor ostatních dětí. Je najednou taková vyspělejší a šikovnější. Jakoby se proměnila ve slečnu z toho batolátka. Poslední dobou začala i s větší chutí malovat, což ji předtím vůbec nebavilo. Nosí nám ze školky legrační obrázky a vypráví, co je na nich.

Zrovna nedávno nám vyprávěla, jak sázeli kytičky, tak jsem se ptala paní učitelky. Opravdu se mi potvrdilo, že to tak je. Prý si pěstují květinku ke dni maminek. Tak to by mě doma vůbec nenapadlo. Já vlastně těch kytěk ani moc nemám.

Od jedné kamarádky ví, že ve školce pekli i perníčky. Také si vzpomínám, že Agátka vyprávěla, jak pomáhají při svačinkách nalévat pití a rozdávat svačinku. To mi doma skončili s obsluhováním jen na písku.

Eva: Kdybyste měla říct, co vy doma s dcerou dělat nemůžete a jste ráda, že to zařídí mateřská škola?

Monika: Já si s ní nezahraji kolektivní hry, také nejsem moc výtvarně zdatná, takže si myslím, že to je oblast, kterou školka mojí dceři nabídne lépe než já. Nemám trpělivost nechat dělat dceru všechno sama, ve školce se to učí přirozeně, nápodobou těch druhých dětí.

Ve školce hodně vyrábí a malují, pořád mi ukazuje něco na výstavce, a chodí k nim divadélka a taky prý tam mají přijít s ukázkou zvířátek ze zoo. Takže to je třeba věc, kterou já zařídit nemůžu. Manžel chodí domů z práce dost pozdě a někdy pracuje i o víkendech, tím pro nás padají i návštěvy divadel a pohádek. Sama si to s oběma dětmi netroufnu.

Víc se na ni těším a mám odpoledne mnohem více energie, když něco podnikáme. Navíc se mnou nemusí dopoledne lítat po všech čertech, ale může si užívat ve školce. Doma bych s ní toho tolik nezvládla, co dělají ve školce. Pořád něco nosí domů a je spokojená. Vyrábí hodně z přírodních materiálů a na to já teda nemám buňky.

Taky se mi líbí, že má ve školce režim a nenudí se. To doma pořád na něco čeká. Až se přebalíme, nakojíme, vyspinkáme, uvaříme. Myslím, že ten školkový rytmus je super a to že se nenudí je vidět i na tom, jak bývá unavená. Naštěstí nemusí být ve školce na spinkání, to už jsme zase spolu doma.

Eva: Myslíš si, že jsou nějaké oblasti výchovy, které mateřská školka naplňuje lépe než vy doma?

Monika: Nevím, jestli bych to takhle řekla. Já si myslím, že to každý vidí jinak. Možná bych spíš řekla, že některé věci jsou pro děti ve školce přirozenější. Třeba oblékání. Zatímco doma s tím bojujeme, ve školce prý Agátka zvládá sebeobsahu na jedničku. Podobné je to i s jídlem. Doma si strašně vybírá a ve školce údajně baští až na výjimky všechno.

Když to shrnu tak snad ten přirozený vrstevnický vzor. Ještě mě napadá, že Agátka začala lépe mluvit. Což má i své negativní dopady, jako že mám domu nosí nevhodná slova a říkanky. Nejráději ty se sprostými slovy.

Ještě k té výchově mě napadá, že je rozdíl i v nabídce. Ve školce je mnohem více možností, jiné hračky, jiné hry. Ne, že by jí to vysloveně člověk doma nabídnout nemohl, ale rozhodně to nejde vše obsáhnout.

Určitě je mnohem propracovanější výtvarná výchova, kde si děti můžou vyrobit hodně věcí a naučit se nové techniky. Ale vlastně se to týká většiny výchov.

Tělesná, hudební, výtvarná u nás ve školce s nimi hrají i divadélka, takže to bude rozdíl mezi mojí a školkovou výchovou.

Eva: Jak by jsi hodnotila svoje dítě po nástupu do mateřské školy?

Monika: Tak jak už jsem říkala, dobrý. Musím říct, že se Agátka rozvíjí, naučila se novým věcem a dovednostem, je samostatnější, už se jí ani tolik nestýská, protože má kamarádka a zvykla si i na raní vstávání.

Eva: Měli jste problém při nástupu do mateřské školy?

Monika: Ze začátku se Agátka těšila. Bylo to pro ní nové a lákavé. Navíc jsme ji na školku připravovali, ale asi po dvou týdnech zjistila, že do školky musí a začala se ráno sekat. Nic hrozného to nebylo, ale příjemné taky ne. Trochu jsem ji musela v šatně přesvědčovat, nakonec jsem zjistila, že čím víc s ní diskutuji, tím horší to pak bývá. Asi dvakrát za mnou dokonce i utekla. Teď už máme takový rozlučkový rituál a po pusince už běží k ostatním holčičkám si hrát.

Příloha č. 3

Přepis rozhovoru

Dotazovaný: Helena 35 let, 3 děti ve věku 5,7 let, 3,4 roku, 1,1 roku

Tazatel: Míčková Eva

Místo: rodinné prostředí u Heleny

Čas: 16.11. 2013 10:00 – 11:10 hodin.

Rozhovor proběhl v obývacím pokoji v bytě u Heleny. Doma byla nejmladší dcera Kateřina, která spala. S dotazovanou ženou se znám osobně, proto hovor probíhal v uvolněné přátelské atmosféře.

Eva: Kolik bylo holkám let, když nastoupily do mateřské školy?

Helena: Nejstarší Madlence byly tři roky a devět měsíců. Zuzanka nastupovala ve třech letech a dvou měsících. Na střídavou docházku na tři dny v týdnu.

Eva: Jaký byl hlavní motiv pro přihlášení dítěte do mateřské školy?

Helena: Madlenka je živé komunikativní dítě, proto jsem ji chtěla socializovat. V tomhle věku nám přišla na mateřskou školu již zralá, což se i potvrdilo.

Kromě socializace dítěte – nácvičku komunikativních dovedností v kolektivu, nalezení kamarádů, řešení konfliktů, prosazování se ve skupině, rovněž jsme očekávali náboženskou výchovu od dané mateřské školy.

Další důvod pro přihlášení dcery do školky byla rovněž obava ze současných tzv. „silných“ ročníků – měli jsme trochu strach, zda se nám vůbec někdy podaří uspět i přes velký zájem uchazečů o umístění do školky, a proto jsme se hlásili již v necelých čtyřech letech dcery. Kdyby ji tedy nevzali v tomto věku, doufali jsme v připočtení plusových bodů do roku následujícího.

Eva: A Zuzanka? Co rozhodovalo pro umístění Zuzanky do školky?

Helena: Měli jsme pocit, že Zuzanka je na školku připravená. Již rok každodenně v této mateřské škole vyzvedávala se mnou svoji starší sestru, tudíž prostředí i pani učitelky znala. Především jsme chtěli využít toho, že je ve školce ještě Madla, která jde za rok do školy. Mysleli jsme, že bude lepší, když Zuza nastoupí do školky spolu s Madlou, než za rok sama. Báli jsme se tzv. silných ročníků, protože školky jsou momentálně přeplněné a jen obtížně se shánějí místa. Tudíž jsme si říkali, že jeden rok to jen vyzkoušíme, budeme v evidenci a třeba to ten další rok vyjde. Bylo nám vlastně jedno, zda Zuzanku vezmou už teď nebo až za rok.

Naše Zuzanka ale na školku nebyla úplně připravená a ty dvě dopoledne v týdnu jsou až až.

Eva: Jaký věk by byl tedy optimální pro nástup do mateřské školy?

Helena: Domnívám se, že existuje jen málo dětí, které jsou připravené na vstup do školky již ve třech letech. Jako mnohem optimálnější bych viděla až čtvrtý rok, či něco hodně přes tři roky dítěte. Ono v tomto věku každý měsíc hraje roli. Madla šla skoro ve čtyřech letech a byla připravená. Zuza v těch třech a kousek ještě nebyla úplně "uzrála", teď co se jí blíží čtvrtý rok, je to mnohem lepší a má i větší zájem o kolektiv. Myslím, že v čerstvých třech letech se děti do kolektivu ještě moc nezapojují a sama si to pamatují z praxe v mateřské škole. Čerství tříletáci byli takový outsideři a až tak po půl roce se začínali mezi sebou bavit.

Eva: Hraje v adaptaci dítěte v kolektivu nějakou roli předchozí zkušenost třeba z mateřského centra?

Helena: Myslím, že to může dítěti trochu pomoci, protože získá alespoň zkušenosti s kolektivem dětí. Naučí se dělit o hračky, zvyká si řešit spory. My pravidelně do jednoho centra chodíme a holky jsou tam spokojené. Beru to jako takovou přípravu na mateřskou školu. Hlavní výhodou spatřuji v tom, že tam může rodič vidět, jak se dítě v kolektivu chová, jak přijímá ostatní děti.

Eva: Co očekáváš od školky?

Helena: Očekávám především kvalitní náboženskou výchovu, jelikož jsme praktikující věřící – rádi bychom, aby naše dcera brala jako naprosto normální, že mluvíme o Bohu, modlíme se a chodíme do kostela, což jí kolektiv v rámci církevní mateřské školy umožní.

Dál očekávám profesionální přístup učitelek při práci s dětmi, předávání základních společenských a morálních hodnot, jako jsou pravidla slušného chování...

Socializaci dítěte, zejména v tom smyslu že se dcera naučí komunikaci v kolektivu, bude mít možnost si vyzkoušet, jak řešit konflikty, jak se prosadit mezi druhými, jak někomu pomoci, či jak si vůbec najít kamarády.

Na a také očekávám určité společenské vyžití – návštěvu různých kulturních akcí, jako jsou divadelní představení...

Eva: Myslíš si, že jsou nějaké oblasti výchovy, které mateřská školka naplňuje lépe než vy doma?

Helena: Ano i ne. Já si myslím, že to se nedá říct obecně, ale v naší rodině se jedná se o náboženskou výchovu – naše mateřská škola předává náboženskou výchovu v duchu Montessori pedagogiky, což se nám velmi líbí. Sestřičky jsou zde velmi angažované a udělaly by pro děti v této oblasti první poslední. Rovněž dokáží děti v této oblasti zřejmě velmi zaujmout – naše dcera chodí velmi ráda na mše svaté a to i tehdy, když by vůbec nemusela. Ráda poslouchá příběhy z Bible, modlí se.

Eva: Kdybys měla říct konkrétně, co ty doma s dcerou dělat nemůžeš a jsi ráda, že to zařídí mateřská školka.

Helena: Opět zmiňuji náboženskou výchovu. My jako rodiče jsme schopni dítě vzít na mši svatou, modlit se s ním či si přečíst příběh z Bible, ale tu zážitkovou zkušenost na dětské úrovni, předat dítěti schopni nejsme. To zajišťují sestřičky (pozn. myšleno řádové sestry, které jsou v církevních mateřských školách jako učitelky) často skrze Montessori pedagogiku, se kterou se s manželem ztotožňujeme.

Dále jsem ráda za bohatý kulturní program, který mateřská škola nabízí – divadla, ekologické programy, návštěvy planetária, programy zaměřené na seznámení se s určitým zvířetem – děti měly možnost osahat si v mateřské škole naživo hady, lišku, papoušky... Jelikož jsem doma ještě s dalšími dvěma menšími dětmi, rozhodně bych dceru nemohla takto bohatě kulturně zabavovat.

Eva: Co si opravdu nepřeješ a neočekáváš od mateřské školy?

Helena: Pokud bych měla dítě v klasické mateřské škole a ne v církevní, určitě bych nechtěla, aby bylo dítě ovlivňováno „protinábožensky“, tedy aby zde byly zesměšňovány určité atributy našeho vyznání. Což se ovšem v naší mateřské škole neděje – proto jsme si ji vybrali.

A co neočekávám? Neočekávám, že zde bude dítě „vzděláváno“ v základních oblastech, které jak se domnívám, by měli zajistit rodiče- tímto mám na mysli učení se barvám, tvarům, názvům zvířat, naučení se data narození či adresy daného dítěte. Pokud to daná školka zajistí, nevadí mi to, ale neočekávám to. Tyto pro mne základní oblasti vzdělání předškolního dítěte jsem si schopna zajistit sama doma. Jelikož jsem stále na mateřské, mám možnost se dětem více věnovat a sama je leccemu učit.

Eva: Kdybys měla srovnat výchovu dítěte v instituci a doma, co je kde jinak, v čem se liší?

Helena: Pokud dítě vůbec nenavštěvuje školku, domnívám se, že se může zpomalit jeho proces socializace. Dítě nemá tolik možností, jak získat různé komunikační a socializační dovednosti. Dítě je tak trochu jako v bavlnce, nemusí se tolik prosazovat v rámci kolektivu, děje se mu méně příkoří a upřímně řečeno, maminka se dá „oblafnout“ lépe než paní učitelka.

Na druhou stranu, pokud je dítě doma, rodiče sami ovlivňují, s čím se dítě setká a jakým způsobem mu to bude zprostředkováno. Rodiče tedy mohou dítě více ochraňovat, mohou zamezit setkání dítěte s různými stresovými faktory. Nabízí se zde však otázka, zda je toto přínosné či nikoli. Domnívám se, že pokud se dítě naučí se stresem pracovat, jen ho to posílí. Ovšem nesmí toho stresu být příliš. Pokud je tedy dítě citlivější povahy, brzký nástup do mateřské školy pro něj zřejmě nebude prospěšný.

Pokud dítě navštěvuje mateřskou školu, rodiče holt musí dané instituci důvěřovat a měli by se ztotožňovat s jejím světonázorem. Pokud tomu tak totiž není, nastává u dítěte zmatek, neboť ono neví, komu vlastně věřit. Sama jsem se s tímto problémem setkala v rámci své působnosti v církevní mateřské škole, kdy jsem mezi svými žáky měla děti z nevěřících rodin, které se snažili děti protinábožensky ovlivňovat a děti z toho byly poněkud zmatené.

Příloha č. 4

Přepis rozhovoru

Dotazovaný: Kristýna 35 let, 2 děti ve věku 3,5 a 1,2 roku a v očekávání

Tazatel: Míčková Eva

Místo: Křesťanské rodinné centrum

Čas: 10.12. 2013, 11:05 - 12:35 hodin.

Rozhovor proběhl v Křesťanském rodinném centru, při setkávání maminek s dětmi. Probíhal v přátelském duchu. Maminka byla otevřená vyžadovala kladení otázek. rozhovor pobíhal přerušovaně, protože bylo třeba řešit potřeby dítěte.

Eva: Kolik bylo vašemu staršímu dítěti let, když nastoupilo do mateřské školy?

Kristýna: Petříkovi byly čerstvě tři roky, je narozený v červenci a nastupoval do školky v září.

Eva: Jaký byl hlavní motiv pro přihlášení dítěte do mateřské školy?

Kristýna: Pět'ovi se blížil třetí rok, což je čas obvyklý pro nástup do školky. Jednoduše nám přišlo, že nastala ta správná doba, aby Petřík poznal něco jiného než maminku. Babičky máme daleko, tak byl jen se mnou nebo manželem. Měli jsme pocit, že nastal čas k trochu větší samostatnosti našeho syna. Vím o maminkách, které se o školku zajímají už když je jejich dětem jeden rok. To mi samozřejmě přijde dost předčasné, ale když jsme se začali zajímat my už bylo skoro pozdě. Termíny zápisů jsou různé a my jsme ten do naší školky málem prošvihli.

Eva: Rozumím tomu správně, že pro vás je mateřská škola pomocníkem při osamostatňování vašeho syna?

Kristýna: Dalo by se to tak říct. Také je fajn, že bude mezi dětmi, že se naučí něčemu novému, že si zkrátka zvykne taky trochu na jinou péči než je ta domácí.

Eva: Jakou péči očekáváte od školky?

Kristýna: Školku jsem si vybrala podle doporučení a předchozích zkušeností mých přátel a dokonce vím, že je mezi maminkami velmi oblíbená. Očekávám tedy tu nejlepší péči.

Svojí odpověď bych rozdělila na dvě části. Nejdřív to vezmu z pohledu dítěte.

Očekávám, že se Petřík osamostatní, začlení se v kolektivu, že se naučí, co je to hrát si a pracovat s ostatními dětmi, že se naučí poslouchat a vnímat dalšího dospělého, že se naučí komunikovat s novými, pro něj zatím cizími, dětmi a později, že se naučí těšit na svého nového kamaráda. Že se naučí, že pobyt v kolektivu není proto, že si od něj chtějí rodiče odpočinout nebo že už ho nemají tolik rádi, ale že ve školce se dá zažít plno bezvadných zážitků, které s maminkou doma o samotě nelze.

Pokud se na tuto otázku podívám jako rodič, pak si přeji, aby paní učitelky byly citlivé a věděly, že každému dítěti trvá adaptace jinak dlouho a doufám, že Pět'ovi neznechutí první seznámení s mateřskou školou hned po pár plačtivých začátcích. Očekávám tedy, že si dají práci, aby se ve školce líbilo i těm maličkým, kterým se ze začátku hodně

stýská. Doufám, že jen proto, že je moje dítě živější nebo naopak hodně klidné, že ho nebude před ostatními dětmi zesměšňovat.

Také si přeji slušnou komunikaci mezi mnou, jako rodičem, školkou a samozřejmě paní učitelkou. Očekávám, že se moje dítě s dopomocí mateřské školky, ale také domácího prostředí bude rozvíjet.

A také očekávám, že v případě stravování nebude nikdo moje dítě nutit do jídla, když už nebude chtít. Přála bych si, aby při nějakých problémech např. větší konflikt dítě-dítě, dítě-učitel budu včas informována a pokud možno od paní učitelky, aby bylo ještě co řešit..

Eva: Říkala jste, že se ve školce dá zažít to, co s maminkou nejde? Můžete se k tomu vrátit a trochu to rozvést?

Kristýna: Rozhodně nemůžu nahradit dítěti kolektiv a práci v něm. Všechny zážitky a zkušenosti, které přes ostatní získává. Myslím, že i paní učitelky i děti jsou pro syna inspirací. Paní učitelka je k práci s dětmi vzdělaná a má zkušenosti. To já si jen můžu něco načíst v knihách, ale ty zkušenosti budu získávat až při práci se synem. Taky si myslím, že učitelka, ví jak nastavit pravidla a v tom kolektivu to pak zkrátka musí fungovat.

Těším se, že právě toho kolektivu si syn hodně užije, hrají různé honičky, míčové hry, takové ty rybičky, rybičky, rybáři jedou, pohybovky, zlaté brány a tak. Tohle jenom doma s maminkou je nuda. To na Petříkovi vidím, i když jsme s kamarády, jak si děti užívají.

Eva: Ano, to je pravda, kolektivní hry potřebují kolektiv. Přesto se ještě zeptám, zda mi můžete říct, na jaké konkrétní individuální činnosti si doma netroufnete a ve školce myslíte, že učitelky ano?

Kristýna: To, co mi teď určitě doma nemůžeme kvůli dceři jsou korálky. Můžeme navlíkat, jen když Hanička spinká nebo máme smůlu. Podobné je to s vodovkami a dalšími náročnějšími technikami. Možná je to i mnou, že si to lépe nezorganizují, ale momentálně to lépe nedokáží. Většinu těchto aktivit na rozvoj jemné motoriky doma neděláme, protože s dcerou v zádech je to nebezpečné.

Taky jsem absolutní hudební antitalent a doufám, že ve školce je paní učitelka, která má hudební vzdělání a Petřík konečně uslyší někoho přirozeně zpívat, protože ode mě se toho nedočká.

Možná si ještě vzpomenu, co bych si přála, aby školka doplnila. Určitě očekávám, že budou ty činnosti ve školce zaměřené na rozvoj všech stránek osobnosti, a tak že se třeba Petřík naučí i činnostem, které mě unikají nebo mi zkrátka nejsou vlastní.

Já bych si přála, aby školka byla doplňkovým výchovným prostředím pro mého syna.

Eva: A kdybyste měla říct, co určitě nechcete od mateřské školky?

Kristýna: Nečekám od mateřské školy nějaké zázraky. Důležité je, aby se dítě dobře cítilo, naučilo se navazovat sociální kontakty a naučilo se nějakému řádu ve společnosti. Mě osobně na naší školce jen vadí malá pozornost učitelek při oblékání dětí. Nekontrolují to, co a jak si oblékly.

Nechci, aby tam na Petříka křičely, nechci aby tam vznikaly zbytečné konflikty. Aby se to učitelkám nevymklo z rukou, aby si přes moje dítě neřešily své problémy. Ale to jsou extrémy a doufám, že nic takového v naší školce nehrozí.

Eva: Myslíš si, že je optimální třetí rok pro nástup dítěte do mateřské školy?

Kristýna: Po zkušenostech, které mám ze září si začínám myslet, že optimální věk pro nástup do školky není. V září ve školce plakaly jak malé děti, tak občas i ti starší, kteří nastoupily prvně. Paní učitelky byly skvělé a empatické. Některé děti to měly opravdu náročné.

Náš Petřík to celkem dobře zvládl. Snad jen jednou se mu moc nechtělo, protože měli jít do divadla a to se bál. Nevěděl, co má čekat, ale jinak žádné plakání a běhání za mnou nebylo. My jsme spolu chodily pravidelně tady do centra a Petřík neměl v kolektivu problém. Párkrát tu byl i sám beze mně a zvládal to výborně.

Je klidný a nekonfliktní dítě, takže si ve školce našel jednoho dobrého kamaráda a na toho se moc těší.

Eva: Myslíš, že návštěvy centra mají nějaký vliv na adaptaci dítěte v mateřské škole?

Kristýna: Nevím, jestli to může mít zrovna vliv na vstup do mateřské školy, ale rozhodně si myslím, že rodič má možnost vidět svoje dítě, jak pracuje v kolektivu, zda je mu to mezi dětmi příjemné, jak reaguje, když přijde o hračku a v dalších podobných situacích. To může přispět pak i k rozhodnutí dát či nedat dítě do školky.

Některé děti nemusí dozrát ani v pěti. Někdy to je jejich povahou, někdy mi přijde, že si je matky na sebe hodně vážou a pak je těžké to odpoutání.